

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ.—ನಾನು ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದೆ...

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು —ಅದನ್ನು ಬಜೆಟ್ ಅಡ್ಡಬರಿ ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದೆ.

Budget Estimate for 1974-75—Demands for Grant Demand Nos. 3 and 31

Sri D.K. NAIKAR (Minister for Law and Municipal Administration).—
Madam, on the recommendation of the Governor, I beg to move :

“That a sum not exceeding Rs. 3,43,55,000 inclusive of the sum granted ‘on account’ be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March 1975 in respect of Demand No. 3 ‘Administration of Justice’.”

“That a sum not exceeding Rs. 1,50,51,000 inclusive of the sum granted ‘on account’ be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March 1975 in respect of Demand No. 31 ‘Urban Development.’”

Sri KONANDUR LINGAPPA.—Madam Speaker, I raise a point of order :

MADAM SPEAKER.—Motion moved :

“That a sum not exceeding Rs. 3,43,55,000 inclusive of the sum granted ‘on account’ be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year ending 31st day of March 1975 in respect of Demand No. 3 ‘Administration of Justice.’”

The other Demand No. 31 is also deemed to have been moved.

Sri S. BANGARAPPA.—When an hon'ble Member has raised a point of order, without disposing it how could we take up the discussion on Demand ?

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ.—ನನ್ನ ಕ್ರಿಯಾರೋಪ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. ಡಿಮಾಂಡನ್ನು ಮಂಡನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಈ ಸದನದ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದು ಸರಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದುವರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಯಾವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು, ಯಾವರೀತಿ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ, ಅಂಕಿ ಅಂಶ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವರದಿ ಕೊಡುವವರೆಗೆ ಇದರ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಆರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯ್ಡು.—ರಿಪೋರ್ಟ್ ಇನ್ನೂ ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲ, ಅದ ಮೇಲೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಆಫ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಯಾವ ರೂರ್ ಪ್ರಕಾರ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬೇಕು? ಕೊಡಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಡಬೇಕು, ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯಾಲೋಪವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ.—ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕೂಡ ಮುರಿಯಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈಗ ಮಾತನಾಡುವವರು ಮಾತನಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೇ, ಆಯಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸದಸ್ಯರು ಚರ್ಚೆಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಯ್ಡು.—ಇದುವರೆಗೆ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಅಫ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಈ ಸಲ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ.—ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಶ್ರೀ ನಾಗಣ್ಣನವರು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು, ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರಬೇಕು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನನಗೆ ಯಾರು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ನಾಗಣ್ಣನವರು ಈಗ ಮಾತನಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಂ. ನಾಗಣ್ಣ (ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ).—ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ಬೇಡಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಪಿಡಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಹೊಸಸಂಸ್ಥೆನಾದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಕೈಪಿಡಿ ಒದಗಿಸುವರು ಎಂದು ನಂಬಿ ಈಗ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಅಫ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ವಿಚಾರ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಹೇಗಿವೆಯೆಂದರೆ ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟುಗಳೊಳಗೆ ಕೂಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಛೇರಿಗಳು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಬಡ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಅವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಈಗಿರುವ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸೆಖೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಕ್ವೆಸ್ಟಾನ್ ಸೀಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಒಳಗಡೆ ಮೂರುಕಾಯಿ ಮೂರುವರೆ ಕಾಲರ ಕುರ್ಚಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ, ರಾಯರುಗಳಿಗೇ ಸರಿಯಾದ ಕುರ್ಚಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಛೇರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೇ ಸ್ವಲ್ಪವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಂಚುಸಹ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರೂ ಗಂಡಸರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಸರಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ ಅಥವಾ ಫೀಜನ್ನು ವಸೂಲುಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಅದರ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ಸಾರಿ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಇದುವರೆಗೆ ಸರಕಾರ ಯಾವ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಪ್ರೆ ಪಿಜನ್ ಹೋಲ್ಡ್ ನಂತಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಷಾದಕರ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಅರ್ಬನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳು, ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೋರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳು ಸೇರಿವೆ, ಬಾಕಿ ಯಾವುದೂ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಯಾರೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳನ್ನು ಸೂಪರ್‌ಸಿಡ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ, ಒಬ್ಬ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಾಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಶ್ರೀ ನಾಯ್ಡುರವರಂಥ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಅನಾವಶ್ಯಕ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಜಾಗೃತ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಿ, ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಕುಲ್ಲಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಕಾರಣ. ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಕಾರಣ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಜನ ಬರಲಾರರು ಎಂಬ ಭಯವಿರಬೇಕು. ಅಂತೂ ಏನು ಕಾರಣವೋ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ಮಹಾ ತಪ್ಪು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಅದಷ್ಟು ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳನ್ನು ಸೂಪರ್‌ಸಿಡ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಮುನಿಸಿ

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಂ. ನಾಗಣ್ಣ)

ಪಾಲಟೆಯ ಪ್ರೊ. ಡೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಮೈಕ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಅದನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರುವುದಾಗಿ ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಹಾಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳೊಳಗಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲದಲ್ಲೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಜನಗಳಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಆಯಾ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಹಿ ಮಾಡಿ ಎಮ್ಮೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಡಿ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು, ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ದಯಮಾಡಿ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಲಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಚೇರ್ಮನ್ ಆಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು, ಅವರು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆನ್ಯಾಯ ನಡೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಫೈಲುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೋ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಸ್ವೆಚ್ಚನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅದೇ ಸ್ವೆಚ್ಚನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲ ಸ್ವೆಚ್ಚನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದವರಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಚ್ಚರ ತೀವ್ರವೇ ಮೊದಲು ಸ್ವೆಚ್ಚನ್ನು ಪಡೆದವರು ಬೋರಿಂಗ್ ಕ್ಲೇವರ್ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಸ್ವೆಚ್ಚು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆನ್ಯಾಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ 1947 ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಆದಾಗ ನಾನು ಮೊದಲನೆಯ ಟ್ರಸ್ಟಿ. ಯಾವ ರೀತಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಅನುಭವ ನನಗಿದೆ. ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಹಂಚಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಲಭ್ಯವಿಟ್ಟ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಯಾರಿಗೆ ಮನೆ ಇಲ್ಲ, ಯಾರ ಹೆಂಡತಿ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿಗೇ ಮನೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಲಭ್ಯವಿಟ್ಟ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಎಷ್ಟು ಅಪ್ಪಿಕೇಷನ್ ಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಕಿ ಎಷ್ಟು ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳಿರುತ್ತವೆಯೋ ಆ ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳ ನುಬರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹಾಕಿ ರಾಟ್ಸ್ ಎತ್ತಿ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವೆಚ್ಚು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೂರು ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಟ್ರಸ್ಟಿಗೂ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಹೇಕಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಹೇಳಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಲೇವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಆಗದ ಹಾಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ, ಧರ್ಮವಾಗಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಹತ್ತೊಂಬೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದೇ ಎಕ್ಸ್ ಪೆನ್ಸಿಷನ್ ಮಾಡಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಮೂರ ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಹರಾಜು ಹಾಕಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ನಿಬಂಧನೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲೇವಿಟ್ ನ್ಲಯೂ ಶಾಂಗಳಿಗೆ, ಪಾರ್ಕ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಹರಾಜು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಇದೆ. ಹಿಂದೆ ನಾನು ಟ್ರಸ್ಟಿ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಜಯನಗರ ಲೇವಿಟ್ ಮಾಡಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ, ಶಾಲೆಗೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಖಾಲಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ, ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹಾಕು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನೂ ಹರಾಜು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲೇವಿಟ್ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಕೆಲವು ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಇಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ನಿಂದ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಅರ್ಜಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಾಮಕರಣ

ಮಾಡುವಾಗ ಶಿಲೆವಂತರೂ, ನ್ಯಾಯವಂತರೂ ಆಗಿರತಕ್ಕ ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ, ಕೈಬಾಯಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವವರನ್ನು, ಲಂಚರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವವರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿವೆ. ಮೂರು ವರ್ಷದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಷದವರೇ ಮೇಯರ್ ಉಪಮೇಯರ್ ಆಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಾದರೆ ಈಗಿರತಕ್ಕ ಬಹುಮತ ಬಂಡಿತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೂಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ 63 ಡಿವಿಜನ್‌ಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು 70-75 ಡಿವಿಜನ್‌ಗಳಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಒಪ್ಪಿಗೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೂಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೂರು ಡಿವಿಜನ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಪುನಃ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ವದಂತಿ ಬಂದಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಡಿವಿಜನ್‌ಗಳಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಆಮರೆ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯೊಳಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಜನಗಳಿಂದ ಆಡಳಿತ ನೆಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಈ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೂಡಬಾರದು.

ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಂಚರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ಯ ಇಲ್ಲ, ಅಷ್ಟು ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸರ್ಕಾರವೇ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಯಾರು ಬೇಕೋ ಅವರನ್ನು ಈ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ. 1940ನೇ ಇಸವಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಇದ್ದಾಗ ಕಮಿಷನರ್, ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಹೆಲ್ಡ್ ಆಫೀಸರ್ ಇಂಥವರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂದೆ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಎಂದು ಯಾವ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೋ ಅವರು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗೆ ನೌರೈವರು ಜನರ ವ್ಯಾಸನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಯಾವ ರೀತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಲಂಚ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೇ, ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಹೇಗಿದೆ, ನಡತೆ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಇಂಥವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡಿ ಎಂದು ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್‌ಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಸರ್ಕಾರದವರು ಅಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಂಚರೂಪವನ್ನು ಯಾರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಬಿಳಿಗಿರಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಎಂಬುವವರು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ರಿಟೈರಿಂಗ್ ಹತ್ತು ವರ್ಷವಾದರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೂಪರ್ ವೈಶುಲ್ಯಗಳಾಗಿ ಬರುವವರು ಮೊದಲು ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬರುವಾಗ ಪುಟ್ಟ ಸ್ವಕರ್ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಸ್ಕೂಟರ್ ಬರುತ್ತದೆ, ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಕಾರು ಬರುತ್ತದೆ, ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಇದು ಎಲ್ಲ ಜನಗಳಿಂದ ದೋಚತಕ್ಕ ಹಣ. ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಸತಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಇವರು ಹೇಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿದಾಗ ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೇಕು, ಇಂಥವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅಂಥವರನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಂದರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಎಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಸಭೆಯ ಆಡಳಿತ ಆಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ. ಕಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜನತೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ; ಕೌನ್ಸಿಲರಗಳು ಎಷ್ಟು ರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿ ದ್ದಾರೆ ಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸರ್ಕಾರವೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ ಎದಿ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಧಯಮಾಡಿ ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಜನರು ಜನಗಳಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಈ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯೊಳಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಂದರೆ ನೀವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿ ನಿಮಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂಥ ಯೋಗ್ಯರಾದಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಶೀರನಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಹೊಸನಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ. ಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಂದಿರತಕ್ಕ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ನನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಪದ್ಧತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಹಿಂದೆ ಅಳಿದ ರಾಜರುಗಳು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಳಿ ಹೋದವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕಂತಹ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಇಂದು ಇರತಕ್ಕ ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೂಢಿಮೂಲವಾಗಿ ಯಾವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಂತಹ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲಾರೂ ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುರುತರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಅಥವಾ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೂ ಕೂಡ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಾನೂನು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ. ನಾನು ಕೂಡ ಸುಮಾರು 13-14 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಕೀಲನಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡಿದುದರ ಅನುಭವದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕಾನೂನಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಾದ ಮಾಡುವುದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುವುದಾಗಲೀ ಅವು ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತಹ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಬರೆಯುವುದು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ನಾನಾವರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯುವಂತಹ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ತತ್ತ್ವ ನಿಷ್ಠೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಅರ್ಥವಾಗದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಕೀಲರು ಯಾವ ರೀತಿ ವಾದ ಪ್ರತಿವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ನಮ್ಮ ಕಕ್ಷಿಗಾರರುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತಹ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನನ್ನ ವಾದ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ ಎಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ರೀತಿಯಾದ ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕಕ್ಷಿಗಾರರು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಪರ ವಕೀಲರು ಬಹಳ ಮೊಜ್ಜುಮಾಗಿ ಚೀಲಾರ್‌ನು ಗುರು ಗುಡಿ ಆಗ್ಯಮೆಂಟನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆಗ ಅವರು ಹೇಳುವ ಭಾಷೆ ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ವಕೀಲರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚೀಲಾರ್‌ನು ಗುಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾದ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ವಕೀಲರು ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೋ ಇಲ್ಲವೇ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೋ ಅದು ಅವರಿಗೇನೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾದ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕಾನೂನು ಇದೊಂದು ಕೂಡ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ವಕೀಲರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕಕ್ಷಿಗಾರರು ಒಂದು ಪ್ರಾಂಸರಿ ನೋಟನ್ನು ತಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾವಾ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು, ಆದರೆ ಅವರು ತಂದ ಪ್ರಾಂಸರಿ ನೋಟು ಲಮೀಟೇಷನ್ ಆಗಿ ವಾಯಿದೆ ಮೀರಿ ಕೊಣಗಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ವಕೀಲರು ಆ ಪ್ರಾಂಸರಿ ನೋಟಿನ ಮೇಲೆ ದಾವಾಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಮಾನ ಬಂತು. ಕೋರ್ಟಿನವರು ಕೂಡ ಇದು ವಾಯಿದೆ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಚೈನ್ ಬಾರಾಗಿದೆ ಎಂದು ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ಜಡ್ಜ್‌ಮೆಂಟನ್ನು ವಕೀಲರು ಆಗ ಅವರ ಕಕ್ಷಿಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೋರ್ಟಿನವರು ಈಗ ಕಾಲ ಮೀರಿ ಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಅರ್ಥವಾಗುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜನರು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೇಲೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಜನರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಕೂಡ ತಿಳಿಯುವಂತಹ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವೇತು. ಜನತೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಮೊರಕಾತಿವೆಂದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾನೂನು ಪರಿಣತರು ಇಂದು ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರೇನೋ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಎಲ್ಲಿದೆ ? ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಸ್ ಎಸ್ ಆನ್ ಎಂದು ಒಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇಂದು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ

ಕೊಂಡು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ? ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಇಂದು ಇಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಸರಕಾರ ಸಮಾಜವಾದವನ್ನು ಅಚರಣೆಗೆ ತರಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ ಬಡವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂದರೆ ಆ ನ್ಯಾಯ ಬಿಲಿಯಗೊಡುರೆಯಂತೆ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಂದು ಒಂದಲ್ಲ ಸಾವಿರಾರು ಇವೆ. ಇಂದು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಕೀಲ ವೃಂದದವರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಇರುವ ವಕೀಲರು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಕೋರ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೂ ಪುಗಸೆಚ್ಚೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಸಹಜವಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಹಾಗೂ ಹಣ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರಕಾರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

4-00 P.M.

ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಇಂದು ಇರುವ ಕೋರ್ಟು ಕಡೆಲಿಗಿಗಲ್ಲ ಈ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸರಕಾರ ಬಂದ ಮೇಲೂ ಕೂಡ ಇನ್ನೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿಗಳೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ನಾವು ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೋತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಮೈಲಾರ್ಡ್, ಯುವರ್ ಆನರ್ ಎನ್ನುವ ಪದಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಕೀಲರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಒಂದು ಜಾಡ್ಯ ಬೆಳೆದು ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೇ ಈಗಲೂ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪರಿಣತರು ಇಂದು ಇಲ್ಲ. ಇಂದು ನ್ಯಾಯ ದೇವತೆಯಂತೆ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾಳತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಇಲ್ಲವೇ ಹೋದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂದು ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವುದು ಬಿಡಿತ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆ ಇರುವಂತಹವರನ್ನೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೂ ಜನತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅನುಕೂಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ತತ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದವರೂ ನ್ಯಾಯದ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಲ್ಲದವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಅಂತಹ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಒಂದು ಸಾರಿ ಶ್ರೀ ನಂಬೂದಿರಿಪಾದರವರು ಹೇಳಿದ್ದರು ಇಂದು ಇರತಕ್ಕ ಕಾನೂನು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗತಕ್ಕದ್ದು ಅಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಏನು ಒಂದು ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆಯೋ ಅದೇ ಪರಂಪರೆಗಳೂ ಇಂದು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬರತಕ್ಕ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಬರುವುದು ವಿರಳ. ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ತತ್ವ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳ ಜನರು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಧೈರ ಅಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಬರಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ಇಂದು ಇರುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸರಕಾರದವರು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದು ಕೋರ್ಟುಗಳೇನೋ ಬೃಹತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂದು ಇನ್ನೂ ಆ ರೀತಿ ಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಕೀಲರೇನೂ ವಾದ ಮಾಡುವಾಗ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹಗಲು ಎಂದು ಅವರು ವಾದ ಮಾಡರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಅರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದರು ಈಚೆಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇರ್ಪುಟ್ಟ ಜುಜಿಸ್ ಆಗಿ ಶ್ರೀ ರೇ ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದರು. ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಉದ್ದೇಶ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದು.

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂಧೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ.—ಶ್ರೀ ರಾಯರ್ ಬಗ್ಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಅಜೆಜಿಟ್ ಮಾಡಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಭೇಕಾಗುವಂತಹ ಮೂಲಧೂತವಾದ ಬದರಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು ನಾವು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಶೀರನಾಳ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.—ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲವು ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಶಾಸನಸಭೆ ಮೊದಲನೆಯದು, ಎರಡನೆಯದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಮೂರನೆಯದು ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ನಾವು ಆಚರಣೆಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಡ್ಡಿ ತಂದಾಗ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪುನರ್ ವಿಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರಬಹುದು. ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಗೌರವಕಾರಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ನ್ಯಾಯಾಂಗವಿದ್ದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಏನು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ವಿಚಾರವಂತರು ಮಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಕಾನೂನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಈ ಒಂದು ಭೂಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡಚಣೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು ರಿಟ್ ಹಾಕಿ ಅಡಚಿತ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಾನೂನಿನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಡಚಿತಪಕ್ಷದವರು, ಕೋಣಂಧೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಭೂಸುಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಡಿದುಕೊಂಡರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಭೂಸುಧಾರಣೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ 20 ವರ್ಷಗಳ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಏತಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ? ಕಾರಣ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಸಮ್ಮಿಳಿತ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಅಡಚಣೆ ಪಡೆದರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರವಂತರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಬಂಧಿ ಪಾದ್ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬಿಡಿ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ಏನು ಆದೀತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರಂಕುಶ ಅಡಚಿತವಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕೆಸರು ಆದೀತು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಮೂರು ಆಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಡೆವಲಪ್ ಮೆಂಟ್ ರಿಲೀಫ್ ಆಕ್ಟ್ ಮಾಡಿದೆವು. ಆ ಡೆವಲಪ್ ಮೆಂಟ್ ರಿಲೀಫ್ ಆಕ್ಟ್ ಹೈಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಟ್ಯಾಪ್ ಆಯಿತು. ಸ್ಟ್ಯಾಪ್ ಆದಾಗ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋದರು. ಸುಪ್ರೀಮ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಅವಗಾಣವಾಯಿತು. ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕಾನೂನು ತರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಸಂಬಂಧ ಅನೇಕ ಕೇಸ್‌ಗಳು ಈಗ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಹೇಳುವವರು ಕೇಳುವವರು ಇಲ್ಲದೆ ತಿರುಕುಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೊಡುವಾಗ It is left to the discretion of the Legislature, they have to bring a fresh amendment, ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಏನೋ! ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ಇದೊಂದು ನ್ಯೂನತೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅನಂತರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೌರವಸಮಿತಿ ಪೀಠದರ್ಸ್, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ಸ್ ನೇಮಕ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಏನೆಂದರೆ ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ಸ್ ನೇಮಕಮಾಡಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಗುರುತರವಾದ ಕೇಸ್ ಬಂತು ಎಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಾಯರ್ ಹಾಕತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇದೆ. ಇದು ಏತಕ್ಕೆ? ಈ ಡಬ್ಬಲ್ ವೇಸ್ಟ್ ಏತಕ್ಕೆ? ನಾವು ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ಯೋಗ್ಯತೆ ಎರತಕ್ಕವರನ್ನು ಸರಿಯಾದವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವ ತಕರಾರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಯಾವುದೋ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್‌ನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಗುರುತರವಾದ ಕೇಸ್ ಬಂತು ಎಂದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಅರ್ಥ ಏನು? ಅದು ಏನು ಎಂದರೆ ಇರುವ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್‌ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಾಕದು ಎಂಬುದು. ಅದುದರಿಂದ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗ ಮೊದಲೇ ಏತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ಪರಿಣತರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ನಾನು ತಮಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದಿವ್ಯಕೃಷ್ಣ ಜಡ್ಜ್ ಅವರು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ನೇಮಕದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ರೆಕಮೆಂಡೇಶನ್‌ನ್ನು ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರು, ಅವರು ಎಷ್ಟು ಕೇಸ್ ಹ್ಯಾಂಡಲ್

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ರಾ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಭಿರೂಪಿ ಇದೆ, ಎಷ್ಟು ವರ್ಷದಿಂದ ಅವರು ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಒಂದು ರಿಪೋರ್ಟ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಳಿಸಿರತಕ್ಕ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಏನೋ ಒಂದು ಇರುತ್ತದೆ, ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ಆಗುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿರುದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೈನಂದಿನ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಡಳಿತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ಬೃಹತ್ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಈವತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಅಲ್ಲೆಂದ ಒಂದೊಂದು ತಾರೀಖಿನ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಗೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟ್, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಹೀಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಒಂದು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ — ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಗೆ ಕೋರ್ಟ್ ಬೇಡ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ? ಬಿಡತವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಶೀರನಾಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್. — ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಗೆ ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಬಡುಮಾಡಿ ಇಂಥ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾರೀಖಿನ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನಿಲಯ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ. ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಸ್ಥಳ. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಕಡೆಯಿಂದ ಜನ ಬರಬೇಕು, ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಬರ್ಬಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು ಇಂತಹ ಬೃಹತ್ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಸಮಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

(MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair)

† ಶ್ರೀ ಕೆ. ಮಾದೇಗೌಡ (ಬನ್ನೂರು). — ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಅಧಿನಿಷ್ಠೇಪನ ಆಫ್ ಜೆಸ್ಟೀಸ್ ಮತ್ತು ಆರ್ಟ್ಸ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಡಿವಾಂಡ್ಸ್ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಕೂಡ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕತಕ್ಕಂಥ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂಥ ಸವಲತ್ತು ಒದಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದಂಥ ಮುನ್ಸೀಫ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು ಅನ್ನತಕ್ಕಂಥ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮುನ್ಸೀಫ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಏನು ತೆರೆದಿದ್ದೇವೆ ಆ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗುತ್ತೇ ಇದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕಾರಣವಾದರೂ ಇಷ್ಟೆ. ಈವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನಾವು ಏನು ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಮುನ್ಸೀಫ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದೇವೆ ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಕೂಡ ರೈತ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ದೊಡ್ಡ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಹೋದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬರ್ಬಾ ದುಬಾರಿಯಾಗಿ ಆತನ ಕಷ್ಟ ತುಂಬ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಆ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾವು ವಿನಿಸಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರ. ನಾವು ಏನು ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಆ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಏನು ಎಂದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರೈತರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ರಾಯರುಗಳು ಆ ಒಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಕಡೆ ವಾಸಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈವತ್ತು ನಾವು ಏನು ಉದ್ದೇಶ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅದು ಸಫಲವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರೈತನಿಗೆ ಬರ್ಬಾ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಕಾರಣವಾದರೂ ಇಷ್ಟೆ.

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಮಾದೇಗೌಡ)

ನಾವು ಅಡ್ಡೋಕೇಟರನ್ನು ಇಂತಹ ಕಡೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರ ವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಹಕ್ಕು ಅವರಿಗೆ ಉಂಟು. ಅವರು ಅವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಏನು ಕಷ್ಟ ಬಂದಿದೆ ಎಂದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕಾರ್ ಮಾಡಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅವರು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರನ್ನು ವಾಷನ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ತಂದು ಬಿಡಬೇಕು. ರೈತ ಹಿಂದೆ 10 ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚುಮಾಡುವ ಕಡೆ ಈಗ 200 ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗದೆ ಇದ್ದಂಥ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಏತಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕೆಲವು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲತೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಚಾರ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಲಾಯರ್ಸ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ವಾಸಿ ನುತ್ರ್ ಇಲ್ಲ. ಕಕ್ಷಿದಾರರಿಗೆ ಬಂದು ಕಾರ್ ಮಾಡಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹಿಂಸಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರತತ್ತ್ವಂಥ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಆಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು ಎಂದು ನಾನು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನ್ಯಾಯಾ ಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಕಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಣ್ಣ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೇ ಆಗಲೇ ದೊಡ್ಡ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೇ ಆಗಲೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ದಿನಚರಿ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಿಗೆ ಆ ವಾತಾವರಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಾರದೆ ಇರುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಬರತಕ್ಕಂಥ ವೆರಿಗೆ ಕೂಡ ನ್ಯಲ್ವ ಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲವಾಗದಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಅದನ್ನು ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಈ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಡೆವಲಪ್ ಮೆಂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿಟಿ ಏರಿಯಾ ಮಾತ್ರ ಡೆವಲಪ್ ಮಾಡು ತಿದ್ದೇವೆ ಸ್ಟಾರ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟೀಸ್ ಮತ್ತು ಟೌನ್ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಇದು ವರೆಗೂ ಕೂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನಾನಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ಕಾರ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ಮೈನರ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಆಗಲೇ ಅವರ ಚರ್ಚೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಾ ಗಲೇ ಅಥವಾ ಅಲ್ಪರತಕ್ಕ ಸಾಗರೀಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಾಗಲೇ ಉತ್ತಮ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದೆಯೇ ಎಂದು ನಾನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೋಟಿ ಗಟ್ಟರೆ ಹಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕುಪನಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬದಲು ಸರ್ಕಾರ ಮೈನರ್ ಮುನ್ಸಿಪಲ್ ರೆವೆನ್ಯೂ ಇಂತಹ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಕೀಮ್‌ಗಳನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದಾರದು? ಇದನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳು ಎಂದು ತಾವು ಕರೆಯುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗಲಾರದೆಂದು ನಾನಾದರೂ ಕೂಡ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ನಾನು ನೊಂದ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರ ವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪುಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರತಕ್ಕವರು ಅಥವಾ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಭಾವನೆ ಇರುವವರು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲಕ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 1972ನೇ ಇಸವಿ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಬನ್ನೂರು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಳಿಸಿದೆ. ಅದರೂ ಕೂಡ ಆಕ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ 1973ನೇ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡಿದೆ. 1973ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಎರೆಕ್ಷನ್ ಆದಮೇಲೆ 1974ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಮತ್ತು ವೈಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಎರೆಕ್ಷನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ 30-1-1974ರವರೆಗೂ ನಾಮಿನೇಷನ್ ಸ್ಕೂಟಿನಿ ಮಾಡಿ ವಿತರಿಸುವ ಎರಲ್ಡ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ತನಕ ಯಾವ ಒಂದು ತಕರಾರು ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆದಿರತಕ್ಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು 30ನೇ ಫೆಬ್ರವರಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಕೇಡುಕೊಂಡು 3-2-1974ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಮತ್ತು ವೈಸ್‌ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟ್ ಎರೆಕ್ಷನ್‌ನ್ನು ಫೋರ್ಸ್‌ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದೇಶ ಏನು ?

ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ.—ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿರಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಮಾದೇಗೌಡ.—ಆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪಕ್ಷದವರೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮೈಸುರಪುರದೊಳಗಾಗಿ ಬಂದರೂ ನನ್ನ ತಕರಾರು ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಪಕ್ಷ ಇವತ್ತು ಬಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷ ನಾಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಅಗಿಯೂ ಕೂಡ ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಫೋಸ್‌ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರು. ನಿಮ್ಮ ಆದಳಿತವನ್ನು, ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಫೋಸ್‌ಫೋನ್‌ಮೆಂಟ್ ಆರ್ಟರ್ ಮಾಡುವುದು 30-1-1974ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ ಆರ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, "Some Yajamans of Bonnur Town" ಎಂದು ಕೆಲವು ಯಜಮಾನರು ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಆದರೆ ಗರಾಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರ್ಜಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಯಜಮಾನರು ಯಾವ ಯಜಮಾನರು? ಅವರು ರೆಕರ್‌ನೈಟ್‌ಯಜಮಾನರೇ? ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಆದರೆ ಗರಾಟೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಯಜಮಾನರು ಅರ್ಜಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡವೇ? ಆ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರು ಇರಲಿಲ್ಲವೇ? ಫೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲವೇ? ಫೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಗರಾಟೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೇ? ಅಥವಾ ನೀವು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಆಧಾರಪಾದರೂ ಏನು? ಅಥವಾ 30-1-ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಟರ್ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 3-2 ರಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಇರುವಾಗ, 5 ದಿವಸ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಔರಾದ್ಧಿಕಾರಿಗಳು, ಫೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು—ಇವರುಗಳಿಂದ ನೀವು ಇನ್ ಫರ್ಮೇಷನ್ ಪಡೆಯಬಾರದೇ? ಬಹುಶಃ ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಪಕ್ಷ ಬೆಳೆಯತಕ್ಕ, ಬೆಳೆದಿರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಎಷ್ಟು? ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮಾಡುವಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಸರಿಯೇ? ಇದು ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಧರ್ಮ? ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಆರೋಪಿಸುವಾಡಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. 3-2-1974ರಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಇತ್ತು. 11-2-1974ರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ಆ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗರಾಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆರ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 11-2-1974ರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಶಾಂತವಾಗಿ ಆದ ಮೇಲೆ, ತಕ್ಷಣ ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಇತ್ತು? ಆ ಯಜಮಾನರು ಏನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ? ಸ್ವಾಮಿ? ನಿಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಯಜಮಾನರು ಪತ್ರ ಇಲ್ಲಿ, ಯಜಮಾನರು ಯಾರು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ನಾವೆಲ್ಲ ನಾವೆಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇ? ತಾವು ಆರ್ಟರ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. 19ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಆಕ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ, the Government can have control over the election. Because of that, the Government have postponed it. Is this the way the Government which has got supreme power is functioning? ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇತ್ತು. ನೀವು ಆರ್ಟರ್ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಂದು ಎಲೆಕ್ಷನ್‌ಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿರಿ. 6-2-1974ರಲ್ಲಿ ಫೋಲೀಸ್ ಕೂಡಿ ಎಂದು ಡಿವಿಜನ್ ಕಮಿಷನರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಬಂದಿರುವುದು 2 ತಿಂಗಳು ಆದ ಮೇಲೆ. ನಿಮಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನೀವು ಮಾಡಿರುವುದು ಒಂದು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಆದಮೇಲೆ. ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದರೆ, ನಿಮಗೆ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರ ಕಷ್ಟ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಬಿ. ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್.—ನಾವು ಹಿಂದೆ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಅದುದರಿಂದ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಕಷ್ಟ ಏನು ಎಂದು ನಿಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—“ನಿಮ್ಮದು, ತಮ್ಮದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ,” it applies to me also. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಮಾದೇಗೌಡ.—ಅದುದರಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನನಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ನಂಬಿರತಕ್ಕ ಜನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸೀಮಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಏನಹ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ತುಳಿಯತಕ್ಕ ಅಥವಾ ಅವರು ತಲೆ ಎತ್ತದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಹೋಗದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ. ಬಹುಶಃ ಅವರು ಮಾಡಿರತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಪುನಃ ಎಲೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಇವತ್ತು ಆರ್ಟರ್ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಡಿ; ಕರುಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಡಿ. ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ನಡೆಸಿ. ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾರಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

4-30 P.M.

† ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಂ. ಬಂಗಿ (ಜಮಖಂಡಿ).—ಮಾನ್ಯ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ದಿವಸ ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಆಫ್ ಜಸ್ಟೀಸ್, ಅರ್ಬನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಇಚ್ಛಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾ, ಮೊದಲ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಆಫ್ ಜಸ್ಟೀಸ್ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಆಫ್ ಜಸ್ಟೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್, ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಸೆಷನ್ಸ್ ಕೋರ್ಟ್ಸ್, ಸ್ಮಾರ್ ಕ್ಲಾಸಸ್ ಕೋರ್ಟ್ಸ್, ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೋರ್ಟ್ಸ್, ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ಜನರಲ್ ಅಂಡ್ ಅಫಿಷಿಯರ್ ಟ್ರಸ್ಟೀ, ಲೇಗಲ್ ಅಡ್ವೇಸರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ಸ್ ಇದಕ್ಕೆ 3,43,55,000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯ ದಲ್ಲ ನಾನು ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಜ್ಯಾಂಡ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ 1-3-1974 ರಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಇವತ್ತು ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ಜ್ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕ ಮುನ್ಸೀಫರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಂಡ್ ಬಗ್ಗೆ, ಸಿಲಿಂಗ್ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ರೆಂಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರು ಚೇಂಟ್, ಯಾರು ಚೇಂಟ್ ಆಲ್ಲ ಎಂದು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಸೆಷನ್ಸ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇವಲ 2 ಕೋಟಿ 2 ಲಕ್ಷದ ಬೇಡಿಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ಈ ವರ್ಷ 2 ಕೋಟಿ 80 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಎಕೆ ಬೇಡಿದ್ದಾರೆ? ಇದು ಕ್ಲಾಂಧಿಕೇಷನ್ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಎಷ್ಟೋ ತಾಲ್ಲೂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಗೇಣಿದಾರರು ಇದ್ದಾರೋ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಂಡ್ ಟ್ರಿಬ್ಯೂನಲ್‌ಗಳು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ತರಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಮತ್ತು ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರವರು ಇದ್ದರೂ ನಹ ನುಮಾರು 31 ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು 100 ಜನ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೆ ಎಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಹಿರಾಶಿ ಆಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿರ ಮಾಡಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಿವೆ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನಾನು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಮಾಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ. “Justice delayed is Justice denied” ಎಂದು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆಪ್ರಕಾರ ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆ ರ್ಯಾಪ್ಪಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ತಾಲ್ಲೂಕ್‌ಪಟ್ಟಿ ದಲ್ಲರತಕ್ಕ, ಮುನ್ಸಿಫ್‌ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಕುಂತುಹೇಗಿದೆ. ಜಮಖಂಡಿ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಸುಮಾರು 600,700 ಕೇಸ್‌ಗಳು ಪೆಂಡಿಂಗ್ ಇದ್ದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 5-6 ದಿವಸಗಳಿಂದ ಹಿಯರಿಂಗ್ ರೀಡ್ ಆಗದೆ ಇದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ಯಾಜಿಗಳು ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದು ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್ ಆಗಲೇ, ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ಆಗಲೇ, ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಜಾಗಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಅಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಸಿಗತಕ್ಕಂಥ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳು ಇವತ್ತಿನ ದಿನ ಖಾಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಂಥ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಜಡ್ಜ್‌ನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ, ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ಹಳೆಯ ರಿಟ್ ವಿಟಪನ್‌ಗಳ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರರಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಗ್ರಾಂಟನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಾಂಟ್ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಕೂನನಿಗೆ ಪವರ್ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಏನೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಹೊಸ ಫ್ರೆಕ್ವೆಂಸಿಗಳ ಎಲ್ಲಾ ರಾಯಿಂಗ್‌ಗಳ ಪಾನೆಗೆ ಹೋಗಿವೆ. ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲ. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದಂಥ ಮಹತ್ವದ ನಮೂ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಪಾನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾದಂಥ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಆ ರ್ಯಾಪ್ಪಿಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮೇನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಗ್ರಾಂಟನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್ ಆಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೇಡಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಯಾರೂ ನೇಮಕ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲರುವಂತೆ, ಲೇಡಿ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಜಡ್ಜ್‌ನನ್ನು ಸಿಬಿಆರ್ ಜಡ್ಜ್‌ನನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಮುನ್ಸಿಫರುಗಳಿಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯರ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಫೇಸ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಎಲ್ಲಾ ಮುನ್ಸಿಫರುಗಳಿಗೆ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯರ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಈಗ ಇರತಕ್ಕ ಪೇ ಸ್ಟೇರ್ ಬಹಳ ಹಳೆಯ ಪೇ ಸ್ಟೇರ್ ಅಡ್ಡರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅವರ ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಪೇ ಸ್ಟೇರ್ ರಿವೈವ್ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಬಳವನ್ನು ಕೊಡಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಭತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಿ, ಈ ಮೂರನೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜ್‌ಗಳಲ್ಲಪಾಸ್ ಆದಂಥ ಗ್ರಾಜ್ಯುಯೇಟ್‌ಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ರಾಕರೇಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎದ್ಯುರ್ಥಿಗಳು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಪರ್ಷ ಜೂನಿಯರ್ ಪ್ಲೀಡರ್ ಆಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೂನಿಯರ್ ಪ್ಲೀಡರ್ ಆಗಿ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಾ, ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್. ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಡಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಸ್ವೈಫಂಡ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜೂನಿಯರ್ ವಕೀಲರಿಗೂ ಸ್ವೈಫಂಡ್ ಕೊಡಬೇಕು, ಅವರು ಸೀನಿಯರ್ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಜೊತೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಫೋಜರ್‌ಗಳು ಇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ತಿಗಣಿಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಫೋಜರ್‌ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊಸ ಫೋಜರ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಡಿ.ಡಿ. ಹೊಡೆದು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಇಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿನಬೇಕು ಎಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್ ಇನ್ನೊಂದು ಆಗುವುದು ಅವಶ್ಯಕಿದೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚ್ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಕ್ಷಿಣದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೂಲಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ದೂರದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಜಾಪುರ, ಬಿದರ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ರಾಯಚೂರು, ಬೆಳಗಾಂ, ಧಾವಾಡ, ಕಾರವಾರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಕಕ್ಷಿದಾರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೀ ಒಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಬೆಂಚನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ, ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಆಫೀಸರ್‌ಗಳಾದ ಎ.ಸಿ.ಡಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಕಡೆಗೆ ರಿಕಾರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡುವ ಅನುಕೂಲವಿದೆ, ನ್ಯಾಯವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ವಕೀಲರು ಇಂಥ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಆಫೀಸರ್‌ರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಆಫೀಸರ್‌ಗಳು ಯಾರು ಇದ್ದಾರೋ ಎ.ಸಿ.ಡಿ.ಸಿ. ಅವರು ವಕೀಲರಿಗೆ ಮಾನಕಾಸಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿರುವ ವಕೀಲರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮುನ್ಸಿಫರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಇವತ್ತಿನದಿವಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕ್, ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇದ್ದುಮೂಲಕ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು

(ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಂ. ಬಂಗಿ)

ಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಉಭಯತ್ರರ ಮೇಲೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದೆ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಸಿಟಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯಲ್ಲೂ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗುತ್ತದ್ದು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಬಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಸ್ತೆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಲವು ಕೆಲವು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ಉಳಿದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಅಥವಾ ಜನಗಳ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಲೇಔಟ್ಸ್ ಎಂಪ್ಲೋಯಿಡ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಜನಗಳು ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯನ್ನೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರುವವರಿಗೆ, ಒಡಾಡುವವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಹಕ್ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಇದೆ.

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮುನಿಸಿಪಾಲ್‌ಗಳ ಮೇಲೂ ಇದೆ. ಅಂತಹ ಸ್ಥಾನದವರತ್ತಕ್ಕಂಥ ಜನರಿಗೆ ಆಶಾಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಈ ಆರ್ಟಿಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಡೆಪುಟಿ ಮೇಯರ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಮಿನಾರ್ ಆಗಿದೆ. ಆ ಸಮಿನಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಕೂಡ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ನಾನಾ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಕಡೆ ಇಂಟೆಲಿಜೆಂಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಎಂದು ಕರ್ನವರ್ಚ್ ಮಾಡಿದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇಂಟೆಲಿಜೆಂಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ರಚನೆ ಆಗಿರುವ ಕಡೆ ಒಂದು ವರ್ಷವಾದರೂ ಕೂಡ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ಇಂಟೆಲಿಜೆಂಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಕೂಡ ಅದರ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಹಳೇಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳ ಫಾರ್ಮ್ ಆಫೀಸ್‌ನ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹೊಸ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡದೆ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್‌ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಿ ಹೊಸ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಸಮಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ (ಸಾಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಮುಂಚಿತರ ತಕ್ಕಂಥ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ವಿಶೇಷ ಮಾಡುತ್ತಾ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ಸಹ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕೊಡದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂಥ ಜನರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿವಂತಿಕೆ ಜನ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ಆ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ನಾನು ಹೇಳಿರತಕ್ಕಂಥ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಮನಗಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇದೆ. ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ 12 ಜನರನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರು 4, ವಕ್ತಲಿಂಗರು 3, ಹರಿಜನರು 1, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 4, ಇತರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಸ್ಥಾನದ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಮಾತು ಯಾವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಬಗ್ಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರಿಗೆ 7 ಸ್ಥಾನ, ವಕ್ತಲಿಂಗರಿಗೆ 6 ಸ್ಥಾನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ 7 ಸ್ಥಾನ, ಇತರರಿಗೆ 3 ಸ್ಥಾನ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ.

ಮತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಈ ನೇಮಕ ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ತಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ, ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಫುಟ್ನಾಸ್ವಾಮಿ.—ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ.—ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾವು ಯಾರನ್ನು ಫಾರಮ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎನ್ನುವುದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದವರು ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ.

Sri K. PUTTASWAMY.—do you want interfere in the selection?

ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ.—ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಸರ್ಕಾರದವರು ನೇಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು. ಆದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯವರು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ?

Sri K. PUTTASWAMY.—The procedure for selection of the District Judges is, at a meeting of the High Court Judges after considering the merit of several members, they select. That is how selection is made. I want to know whether the hon. member wants the Government to interfere in the recommendation that the High Court Judges, make in respect of candidates for district Judges posts?

Mr. DEPUTY SPEAKER.—As I have understood, the hon. member never said that Government has done it. he said “during the tenure of Sri Nijalingappa”. He never said that Government has appointed them.

ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ.—ಅದು ಸರಿ. ಅದುದರಿಂದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನು ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರವರಿಗೆ ಸೇರಿರತಕ್ಕಂಥ ಕೆಲಸ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಾಗ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು ನ್ಯಾಯವೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪೂತ್ತು ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಹೇಳಲೂ ಬೇಡವೇ? ಕೇಳಲೂ ಬೇಡವೇ? ಅದುದರಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಯಾರು ಯಾರು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಸರ್ಕಾರದವರೇ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದಿಂದಾಗಲಿ ಏನು ಮಾಡಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಮುಂಚೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವಂಥ ಜನರು ಇದ್ದರು. ಈ ಪೂತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತ ರಾಗಿರುವವರು ಆ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಜನರೂ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜನರನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಆದರಲ್ಲ ಯಾವ ಒಂದು ನೀತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ 75 ಸಾವಿರ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ 1½—2 ಲಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅಂಥಾ ಕಡೆ ಕೋರ್ಟ್ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಚನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 2 ಲಕ್ಷದ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಇಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಹೊನ್ನಾಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ 33 ಸಾವಿರ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಇಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಂಕೋಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ 76 ಸಾವಿರ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು 75 ಸಾವಿರ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇರತಕ್ಕಂಥಾ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಇದೆ.

(ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ)

ಕೋರ್ಟ್ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆ ಇದೆಯೋ ಅಂಥಾ ಕಡೆ ಕೊಡಿ. ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕಡೆ ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬಾರದು. ಈ ಪೊರೆಯ ದಿವಸ ನರ್ಕಾರ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವಾಗ ಒಂದು ಗೈಡ್ ಲೈನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವ ರೀತಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದು ಕೇಸಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಿದ್ಧಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ನೋಡಿದರೆ ಎರಡು ಗಂಟೆಯೂ ಕೂಡ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 4 ಸಿವಿಲ್ ನೆಟ್ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮಾಡಿ. ಅದರ ತಾವು ಜನರ ಮನೆಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ಒಂದೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ತಕ್ಕಂಥ ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕೊಂದರೆ ನೂರಕ್ಕೆ 80 ರಷ್ಟು ಜನ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸವೂ ಆಗಿಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಕೆಲವು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ನೈಜಿಯ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು, ಎಂದು ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲವೇ ಹಾಗೇನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇರತಕ್ಕ ಕಡೆ ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಷ್ಟು ಕೇಸುಗಳು ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಒಂದು ಗೈಡ್ ಲೈನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೋರ್ಟ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಂಜೂರುಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಸಾಕೆ ಹೋಬಳಿಗೆಯೊಂದು ಕೋರ್ಟನ್ನು ತೆರೆಯತಕ್ಕಂಥ ರೀತಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಇಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ, ಸಾಕಷ್ಟು ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇಲ್ಲ, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಲೈಬ್ರರಿ ಇಲ್ಲ. ಲೈಬ್ರರಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕೂಡಿ ಎಂದು ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ಇದ್ದಿರದವರೆಗೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಾಗರದ ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ಜ್ ಕೋರ್ಟ್, ಅದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಊರಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ಜ್ ಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಅಡಿಪುನರ್ ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ಜ್ ಕೋರ್ಟ್ ಇದೆ. ಅದರ ಸಬ್ ಡಿವಿಷನ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ಜ್ ಕೋರ್ಟ್ ಕಟ್ಟರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ನೆಬ್ಬಿಡಿಪುನ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಅನ್ನು ಎನ್ಯಾಬ್ಲಿಷನ್ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಮಘೋಸರ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮವಾದಂಥ ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮವಾದ ಲೈಬ್ರರಿ ಇದ್ದರೆ, ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಘೋಸರ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಲೈಬ್ರರಿ ಸೆಟ್ ಮಾಡಿ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಘೋಸರ್ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟು, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಬಾರ್ ಅಕೋಪಿಯೇಷನ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಸೆಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆ ಸಿಬ್ಬಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮರಳಿ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವುಗಳು ಪ್ರತಿ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೆಡ್ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದೊಡ್ಡ ಟೆರಾಸ್ ಬ್ಲಿಂಗ್ಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಹಾಗೆ, ಅವರು ತಂದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಊಟವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವಂತೆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಈಗ ನ್ಯೂ ಸಿವಿಲ್ ಫೋಸ್ಟೀಜರ್ ಕೋಡ್ ಬಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಇವೆ. ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರೂ ಸಹ ಸ್ವತಃ ನುರಿತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿರತಕ್ಕವರು. ಅವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ವಿನಾದರೂ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನುರಿತ ವಕೀಲರುಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಪಡೆದು ಇದನ್ನು ತಿದ್ದಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ನಗರಸಭೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕಳೆದ ಸಾರಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದಂಥ ನಗರಸಭೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು, ಅನೇಕ ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ವಾಯಿದೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಿನೆಟ್ಟೇಟರಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಮ್ಮ ನಿರ್ವಾಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದವರನ್ನು ನಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ನಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲಿ, ಅವನು ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲಿ, ಅವರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಬ್ಯಾಕ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಾರ್ಟಿಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೆಸರನ್ನೇ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಮಿಷಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಾಗರದ ನಗರಸಭೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಕೂಡ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಕಿ, ಉಳಿದವರು ಅವರ ಬ್ಯಾಕ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಮಿಷಿಯವರು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ, ಆ ಟೌನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೂ ಸಹ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸದಸ್ಯ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಳ್ಳಿಯವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಯರ್ಸ್ ಇವ್ವಾರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೇ! ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಾರೆ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರನ್ನೇ ಹಾಕಿ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ.—ಅವರು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಎಂದು ಹಾಕಿಲ್ಲ.

5-00 P. M.

ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ.—ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ನಗರಸಭೆಗಳು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಸರ್ಕಾರದವರೇ ನೇಮಿಸತಕ್ಕ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಕೂಡಿರತಕ್ಕ, ಅವರ ಪಕ್ಷದವರಿಂದ ಕೂಡಿರತಕ್ಕವರಿಂದಲೇ ನಗರಸಭೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ, ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾಟಕಪಡತಕ್ಕ ವಿಚಾರ. ಇದನ್ನು ತತ್ಕ್ಷಣ ರದ್ದುಪಡಿಸಿ, ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಾಮಿನೇಷನ್ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಅಮಿತದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸದವರೆಗೆ, ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಬ್ಲಿಷ್ ಮಾಡದೆ, ಹಿಂದಿನದಿವಸವೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ, ಇವರಿಗೆ ಯಾರು ಬೇಕೋ ಅವರು ಮತದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನ್ಯೂಟ್ರಲಿ ಮಾಡುವವರು, ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರು? ಪೀಪಲ್ ರೆಪ್ರೆಸೆಂಟೇಟಿವ್ ಆಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮತದಾರರ ಪಟ್ಟಿ ಪಬ್ಲಿಷ್ ಆದನಂತರ ಎನ್ನುವ ರೇಷನ್‌ಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇರಬಾರದು ಎಂದು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೆಕ್ಷನ್ 14ಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತಾವು ತರಬೇಕು. ಜನರಲ್ ಎರೆಕ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತಾವು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ತರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಎರೆಕ್ಷನ್ ಕಮೀಷನರಿಗೂ ಸಹ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಪತ್ರ ಬರೆದಾಗ, ಅವರು ನಾವು ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ನಗರಸಭೆಗಳ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಎಲನಿಮೇಷನ್ ಪಡೆಯುವುದು, ಸ್ಟೆಟ್ ಪಡೆಯತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಮಂಜೂರಾತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಂತರ ಇವರು ಕೊಡಬೇಕು. ನಗರಸಭೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಮಂಜೂರಾತಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಬಹಳ ದೀರ್ದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಇಂತು ಸೆಲ್ಫ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ನ ಫಿಕ್ಸೇಟ್ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒಬ್ಬರು

(ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ)

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಇಬ್ಬರು ಕೌನ್ಸಿಲರ್ಸ್ ಪೇರಿ ಸೇಲ್ಸ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು, ಕೊಡುವುದು ಆಗಿದೆ. ಇಂಥ ನೂರಾರು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಇಂಥಾದ್ದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮಂಜೂರಾತಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರೊಬ್ಬರು ರುಜು ಹಾಕುವುದು, ಇಬ್ಬರು ಕೌನ್ಸಿಲರ್ಸ್ ಸಾಕ್ಷಿ ಹಾಕಿ ಸೇಲ್ಸ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಮೇರಿಕಾ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಲ್ಲ ಎಂದು ಆಗಿದೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆ ವಿಚಾರ ಏನಾಯಿತೋ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೋಯಿತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸೆಕ್ಷನ್ 72ಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೆ, ಅವನ್ನು ರೆಗ್ಯುಲರಿಸ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತು ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಜಿರಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜಿರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನತಕ್ಕದ್ದು ಆದರೆ, ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಿರಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಡಜನರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯ ಕೊಡುವಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸೆಕ್ಷನ್ 72ನ್ನು ತಿದ್ದಿಪಡಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲ ಎರ್ರೆಲ್ಲ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲರ್ಸ್ ಜಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿರಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅದನ್ನು ರ್ಯಾಟಿಫೈ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಬದವರು ತಮಗಿರತಕ್ಕ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಸೇಲ್ಸ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಎಂಪ್ಲಾಯ್ಸ್ ಸಮಾಯದಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿ ಸೇಲ್ಸ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ರುಜು ಹಾಕುವುದು, ಕೌನ್ಸಿಲರ್‌ಗಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಹಾಕುವುದು. ಈ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜನರ ದುಡ್ಡು ಹೋಯಿತು, ಜಾಗವೂ ಸಿಕ್ಕದೇ ಇರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಜಾಗವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂತಹ ಅನಾಮಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ನೂಕುವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಬದವರು ದುಡ್ಡು ಹರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ; ಆವರ ದಡ್ಡತನದಿಂದ. ನಗರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮೋಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಹಿಂದಿನ ನಗರಸಭೆಗಳ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ನಗರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯವರು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮಲ ಹೊರುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದು ಆಯಿತು. ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿದೆ. ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಇವೆ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಮಲ ಹೊರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕಕ್ಕುಸುಗಳಿವೆ. ಮಲ ಹೊರತಕ್ಕ ಜನರು ಇವಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಆದರವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ, ಇವತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಆಜ್ಞೆ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಕ್ಷಣ ಏನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ನೋಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ನಗರಸಭೆಯವರನ್ನು ಕರೆದು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಬೇಕು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ನಗರಸಭೆಯವರು ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹಾಕಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆಕ್ರಾಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆ. ನಗರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅದಾಯ ಈ ಆಕ್ರಾಯಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಕ್ರಾಯಿಯು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ತಜ್ಞರು ಬಹಳ ಸಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆಕ್ರಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆಸಿದರೆ ಆರಾಚಾರಗಳು, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳು ನಗರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆಕ್ರಾಯಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರೆ ನಗರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಪ್ರಮುಖ ಅದಾಯ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಆಕ್ರಾಯಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ವಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಕೆ. ಶ್ರೀರಾಮಲು (ಗಾಂಧಿನಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಮಗಿರತಕ್ಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬಡ ಜನರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾಚ್ಚಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಚ್ಚಿಗೆ ನನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ವಕೀಲನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಇದ್ದರೂ ಒಬ್ಬ ಅರ್ಜಿದಾರನಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವ ನನಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿನಂಥ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಕೇಸು ಬರಬೇಕೆಂದರೆ 20 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೂಡ ಆಗಿರತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ.

[The Chairman (Smt Winnifered of Fernandis) in the Chair]

ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿ 26—27 ವರ್ಷಗಳು ಆದರೂ ಸಾಧಾರಣ ಅರ್ಜಿ ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬಂದು, ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ 20 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಗ ಈ ಕೋರ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇದೆಯೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ, ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೋರಿ ತಕರಾರು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಲು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರೂಪಾ ಯಿಗಳನ್ನು ಒರ್ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಡವ ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದು, ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಜಡ್ಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ? ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುನ್ಸೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ವಾತಾವರಣವೇ ಬೇರೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಷ್ಟು ಜನ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ; ಅಷ್ಟು ಜನ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ನೂಕುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಲ್ಲ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜ್ ಜನಗಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ವಾತಾವರಣ ಇದೆ. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಫರ್ನಿಚರ್ ಬಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಮುರುಕಲು ಕುರ್ಚಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿ, ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವರ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರೆ, ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಮೇಲೆ ಕೋರ್ಟಿನ ಮೇಲೆ, ಸಾಧಾರಣವಾದ ಜನಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೋರ್ಟಿಗೆ 3 ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಜಡ್ಜ್‌ರನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ. 1968ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಸ್ ಹಾಕಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಗದೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. 8—0 ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಈ ರೀತಿ ಕೇಸು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಷ್ಟ ಏನು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಬೇಕು, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಅಥವಾ ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ಜ್ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತದೆ? ಇದರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ನಿಜವಾದ ತೊಂದರೆ ಏನು? ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ತೊಂದರೆ ಇದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ, ಅರ್ಜಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿವೆ. ಬೇಗ ಬೇಗ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೇಳಿದ ಹಣ ಎನಗೆ ಅದು ಪೂರ್ವ ಯೋಚಿತವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಹಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಜನಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅರ್ಜಿದಾರರು ಯಾರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದ ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಅವರ ಅರ್ಜಿ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇದೆ. ಇತರೇ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಲೂ ಇರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟ್ ಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಅರ್ಜಿದಾರರು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅದು ಬೇಗನೆ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರಿಂದ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳು ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮುನ್ಸೀಫರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುನ್ಸೀಫರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಎಲ್ಲ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳ ಮೇಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದು ಯಾವುದೇ ಅದೃಶ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸರ್ಕಾರ ಇರಲಿ, ಆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದರೆ

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಶ್ರೀರಾಮುಲು)

ಅದು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಲು 20 ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಾವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಸರ್ಕಾರದವರು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಯಾವುದೇ ವರದಿಗಳಿಂದ ನಾವು ಏನನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕಳೆದ ಕಳೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅರ್ಜಿದಾರ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆರ್ಜಿ ಹಾಕಿದ 6 ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಬೇಕು. ಈ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಗ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವರಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ, ಲಕ್ಷಾನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣ ಯಾವರೀತಿ ಇದೆ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾರು ಕಲು ಕುರ್ಚಿಗಳು ಇವೆ. ಯಾರೂ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕುರ್ಚಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯರ್‌ಗಳೂ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾರ್ಟಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಜನ ಹೋದರೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟರೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲು ಜಾಗವಿಲ್ಲದೆ 11 ಗಂಟೆಯಿಂದ 3 ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಬೇಕು. ಸಾಧಾರಣವಾದ ಜನಕ್ಕೆ ಇದು ಆಗಬಾರದು. ಕೆಲವು ಸಂಭವಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ವಂದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಕಕ್ಕಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಜನ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಸಿಕ್ಕುಸಿಕ್ಕಿದ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಂದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ವಾಸನೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಕೋರ್ಟ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಇದು ಇರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಇರಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಬೇಕಾದರೂ ವಂದ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ವಾತಾವರಣ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವಾತಾವರಣವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈಗಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕೋರ್ಟುಗಳು ಇಷ್ಟೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ; ಇದರಿಂದ ಕೇಸ್‌ಗಳು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಿವಿಲ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುನ್ಸಿಫ್ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಇಂದು ಪ್ರತಿವಿವಸ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಕೂತು ಮತ್ತು ಮೂರು ಗಂಟೆ ಕೂತು ಮುಂದಿನ ತಾರೀಖು ಕೂಡುವುದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸ ವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನು ಅವರು ಆಗ್ರುಮೆಂಟ್ ಕೇಳುವುದು ಯಾವಾಗ? ಜಡ್ಜ್ ಮೆಂಟ್ ಬರೆಯುವುದು ಯಾವಾಗ? ಆದಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೋ ಆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೇ ಬರ್ಚಾದರೂ ಸಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ರೀತಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಜನತೆಗೆ ಜಾಗೃತ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ನಾವು ಜನತೆಗೆ ಜಾಗೃತ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸಹ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಜಾಗೃತ ತೀರ್ಮಾನ ಸಿಗುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಇನ್ನು ಆರ್ಬಿಎಂ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಮೊನ್ನೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸೆಮಿನಾರನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಹ ಭಾಗವಹಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೆಮಿನಾರ್‌ಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ 1959ರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಸೆಮಿನಾರ್ ನಡೆದಾಗ ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಮತ್ತು ನಗರಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಹೇಳಲು ಸಮಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಇಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 5 ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಒಂದೊಂದು ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಸೆಕ್ಷನ್ ಎಂದು ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ರೀತಿಯ ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ರೀತಿ ಇಲ್ಲ ದಿರುವುದರಿಂದ, ರಸ್ತೆಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ಇರಬೇಕು ಎಷ್ಟು ಅಗಲ ಇರಬೇಕು, 5 ವರ್ಷದ ನಂತರ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಗುರುತನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಿಟಿ ಇಂಪ್ರೂವ್‌ಮೆಂಟ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡ್, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮತ್ತು ಪೌನಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಐದು ನಿಮಿಷ ಗಮನ ಹರಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಅವುಗಳ ಕಾನೂನು ವಿಭಾಗಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು

ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ; ಒಬ್ಬರು 15 ಅಡಿ ರಸ್ತೆ, ಇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ಲಾನ್ ಅಪ್ರೂವ್ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅವರು 10 ಅಡಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಅದನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ತೊಂದರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಸ್ತೆಗಳು ಇಷ್ಟೇ ಅಗಲ ಇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ಲಾನ್ ಅಪ್ರೂವ್ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನಗರ ತನಗೆ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಇಂತಹ ಸಮೀನಾರ್‌ಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೀರಿ? ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನರ್ಸರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನರ್ಸರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸದೇ ಬಿ. ಎ. ತರಗತಿಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಪಾಸ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ? ಆದಕಾರಣ ಪ್ರತಿ 5 ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಅಥವಾ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಸೆಕ್ಷನ್ ಇರಬೇಕು. ಆ ರೀತಿ ಇದ್ದರೆ ನಗರಗಳನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲದೆ, ನಾವು ಈಗ ಹತ್ತು ಅಥವಾ 15 ಅಡಿ ಅಗಲವ ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ನಗರ ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅಗಲ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಜಾಗವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವುದು? ಆ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮೇಲೆಯೇ ತೆರಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಒಂದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಬಿ. ಎ. ಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ರಸ್ತೆ. ಈ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದರೆ 13 ವರ್ಷದವರೆಗೆ ತರಾರು ಇತ್ತು. ಜಾಗವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಹಣವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಡಬೇಕೇ, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನವರು ಕೊಡಬೇಕೇ, ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು ಕೊಡಬೇಕೇ, ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು ಕೊಡಬೇಕೇ ಎನ್ನುವ ವಾದ ಕೂಡ ಬಂತು. ಸುಮಾರು 27 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಬರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು, ಆ ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಇದ್ದರೋ ಅವರಿಗೂ ನಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಕೆಚ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಇಷ್ಟೇರಾ ತೊಂದರೆ ಬರಲು ಕಾರಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಒಂದು ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ, ನಂತರ ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಚಂದ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿಂಗಪುರಕ್ಕೆ 1955ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂತು. ತಾವು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರೋ ಅಥವಾ ಬಿಡುತ್ತೀರೋ, ಅಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಾವು ಒಂದೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು 3 ದಿವಸಗಳವರೆಗೂ ನಹ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಕೊಳೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಧೂಳು ಬರದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ನಗರ ಯಾವ ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ಲಾನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಗರಗಳು ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಾವು ಸಮೀನಾರ್‌ಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಸಹ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು ರೇಹಾಟ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಪ್ಲಾನ್‌ನ್ನು ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ರೂವ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನವರಿಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡುವಾಗ ಒರಿಸಿನರ್ ಪ್ಲಾನ್ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಂತರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಪ್ಲಾನೇ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಕಡೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು, ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನವರು ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಗರವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಸ್ತೆಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಡಿವರ್ಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು ದರೂ ತಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಗರ ಅಮೃತವನ್ನೊಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರಾ ವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎನ್. ಎಸ್. ಗುರುಸಿದ್ಧಪ್ಪ (ಬೆಳಗೆರೆ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕಂಥ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಾನು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಕಾನೂನುಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. 50 ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೂ ಇಂದಿನ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಈ ಒಂದು ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ರೈತಾಪಿ ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಬಡಜನರನ್ನು ಸುಲಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಪೊಲೀಸಿನವರು ಯಾರಾದರೂ ರೈತನನ್ನು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದರೆ, ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದ 24 ಗಂಟೆಗಳೊಳಗೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹಾಜರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾನೂನು ಇದ್ದರೂ ಸಹ, ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ 3 ದಿವಸದವರೆಗೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು 5-10 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕೊಳೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರೈತನಿಗೆ ಕಾನೂನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದು ; ಬಡಜನರ ಈ ಒಂದು ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಯವರು ಸಹ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾವ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಅ ಬಗ್ಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು ; ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಕೋರ್ಟುಗಳ ವಿಷಯ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೋರ್ಟುಗಳು ಇರಬೇಕು ; ಈಗ ಎರಡು ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಬಡವರು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೇಸ್‌ಗಳಿಗೂ ಸಹ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಬಹಳ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿದೆ. ಕೇವಲ 50 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆನ್-ಡಿವಾಂಡ್ ಪ್ರೊಸೀಕ್ಯೂಟ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು 6 ತಿಂಗಳು ಅಥವಾ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ತಿರುಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೇಸ್‌ಗಳಾದ, ಅಂದರೆ, ಬಾಳಿಕೆಯು ಕದ್ದರೆ, ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕದ್ದರೆ ಸಹ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ರೀತಿ ಬಡಜನರು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಜಾಗೃತ ತೀರ್ಮಾನ ದೊರಕುವಂತಾಗಲು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿಲೇಜ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ವಿಲೇಜ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಬೆಳ್ಳಿಯದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬಡವರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುತ್ತಾ, ಇಲ್ಲ. ಹಣ ಮಾತ್ರ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಇಂಜಿಂಕ್ಮೆನ್ ಕೇಸ್‌ಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 7½ ರೂಪಾಯಿ ಸ್ಟಾಂಪ್ ಪೇಪರಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೈರ್ ಅಪ್ಪಿ ಕೇಸ್‌ನಿಗೆ 2-3 ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ 500-1000 ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸುಲಿಗೆ ಆಗಿದೆ. ರೈತರು ಬಡವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಫೀಲಿಂಗರ್ ಎಯ್ಡ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸರ್ಕಾರದವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಮುಖತ್ತಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ವನ್ನು ದೊರಕಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಕೇಸುಗಳು ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ರೀತಿ ನಿಧಾನವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ರಾಯರುಗಳು ಕಾರಣವೇ, ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರು, ಸೌಕರ ವರ್ಗದವರು ಕಾರಣವೇ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯ ದೀಕ್ಷಿತರ ಕಾರಣವೇ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಟೈಪ್ ಬರಬೇಕು. ಯಾವ ದಾಖಲೆಯ ಒಂದು ಕೇಸ್ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಂದು ತಾರೀಖು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಸಾರಿಗೆ ಅವನ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಕೇಸ್‌ನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷ ಮೂರು ವರ್ಷ ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜನೆಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯ ಆಗುವುದು ಬೇಡ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇವೆ ಎಂದು ಬಹಳ ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾದ. ಯಾವ ಡಿಪಾರ್ಟ್ ಮೆಂಟ್ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ರೆಕಾರ್ಡ್ ಇರುವುದು ಒಬ್ಬರ

ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿ ಇರುವುದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ. ಕೆಲವು ಚೀನಿ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪಹಣಿ ಒಬ್ಬರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಫೈಡ್ಲ್ಯಾಜ್ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನಿಜವಾದ ರೈತನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುನ್ಸೀಫ್ ರೆಕಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ರೀತಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಆಗಬಾರದು. ಇಂಥಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಕೋರ್ಟ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಹೋಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಆರ್ಟ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಕೂಡ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರದವರು ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲರತ್ತ ಕೃಷಿ ಜನರು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೂರಲ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಟೆನಿಸ್‌ಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಕಡಿಮೆ. ಒಂದು ಪ್ಲಾನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಯಾನಿಟೇಷನ್ ಬಹಳ ವರ್ಷ ಆಗಿದೆ. ಜನಗಳಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು. ಊಟ ಮಾಡಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಎಸೆಯುವುದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಕ್ಕಿನಿಗೆ ಕೂರಿಸುವುದು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಮೇಂಟೇನ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಲಿಟರೇಚರ್ ಅನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಉಗಿಯುವುದು. ಒಂದು ಕಾಗದವ ಚೂರು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಡಸ್ಟ್‌ಬಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಕೋರ್ಟ್ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮುನ್ಸೀಫರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಅವರಿಗೆ 450 ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10-30 ಗಂಟೆಯಿಂದ 5 ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ದುಡಿಯಬೇಕು. ಅವರು ಒಬ್ಬರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವ್ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಮುನ್ಸೀಫರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ 800-1000 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳ ಕೊಡಬೇಕು. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಕ್ಯಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೆಡ್‌ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಈ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನನಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ,

5-30 P. M.

† ಶ್ರೀ ಕೆ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸುಲನಾಯ್ಡು (ಶಾಂತಿನಗರ).—ನನ್ನಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು 1974-75ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಈ ಸಭೆಯಮುಂದೆ ತಂದಿರತಕ್ಕ ಬೆಡಕಗಳನ್ನು ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ರಾಜಧಾನಿಗಳು ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳ, ಟೂರಿಸ್ಟ್ ಸೆಂಟರ್, ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಮತ್ತು ಕಮರ್ಷಿಯಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಈ ತರಹವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ? ಆಧುನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯ ಜೀವನ ಕಾರಣ ಇರಬಹುದು, “ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ” ಕಾರಣ ಇರಬಹುದು. ಕಾರಣ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅಂತೂ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ 100 ಕ್ಕೆ 70 ಜನ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 30 ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೋಪಪೋಷಣೆ ಇವೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನ “ಪಲಟ” ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಂದ ನಿರ್ದೋಷ ಸಮಸ್ಯೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವಾಗ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆಯೋ ಆಗ ನೀರು, ರಸ್ತೆ,

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಆರ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸಲು ನಾಯ್ಡು)

ಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಅಥವಾ ನಹಜವಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವ ರೀತಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ. ಈಗ ನಾವು (age of planning) “ಯೋಜನಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ” ದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೋ ಆರ್ಟಿನೇಟ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರ ತಕ್ಕ ನಗರಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ತರಹ ಇದೆ. (1) ಮೈಸೂರ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ. (2) ಮೇಜರ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಅಥವಾ (3) ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಆಗಬಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇವಿದ್ದು ಇವು 20 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ “ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ” ಇರಬಹುದು, ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಪಟ್ಟಣಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಡೀಸೆಂಬ್ರೈಜೇಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಪೆಸ್ಟಿ ಆಗಬೇಕು. ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ಮೂಲಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈಗ 20 ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಇದ್ದ ವಾತಾ ವರಣ ಈಗ ಇಲ್ಲ. (Green Belt) ‘ಗ್ರೀನ್ ಬೆಲ್ಟ್’ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಗ್ರೀನ್ ಬೆಲ್ಟ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದಿಲ್ಲ. ಕಂಟೋನ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಪಾರ್ಕ್ ಇದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾರ್ಡನ್ ಕ್ಲಬ್ ಮತ್ತು ರೇಸ್‌ಕೋರ್ಸ್ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (Modern Business Complex) ‘ಮಾಡನ್ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ಡೆವಲಪ್’ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಿಟಿ ಹಾಗೂ ಕಂಟೋನ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರೀನ್ ಬೆಲ್ಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರು ಪಟ್ಟಣ (Vertical) ವರ್ಷಿಕಲ್ ಆಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು. (Horizontal) ಹಾರಿಜಾಂಟಲ್ ಆಗಿ ಬೆಳೆಯಬಾರದು. ಸ್ಟೆಟುಗಳನ್ನು C. I. T. B. ಯವರು ಯೂನಿಫಾರಂ ಆಳತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಲ್ಲ. 80×120, 60×80, 40×60, 50×30 ಈ ರೀತಿ ಸ್ಟೆಟುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಮಾಜವಾದ ತತ್ವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಟೆಟುಗಳನ್ನು ಸಮಾಜವಾದ ತತ್ವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಏನೆಂದರೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಆಗಿ ಸ್ಟೆಟುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 10-20 ಅಂತಸ್ತು ಇರುವ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಬಹು ಜನಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಂತಹ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಪಟ್ಟಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು.

ಸ್ಲಮ್ ಕ್ಲಿಯರನ್ಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮಾಜಿ ಮಂತ್ರಿ ಗಳು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಸ್ಲಮ್ ಕ್ಲಿಯರನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇಂಫ್ರಾಮೆಂಟಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಿಗಾ ಕೊಡಬೇಕು. ಸಿಟಿ ಇಂಫ್ರಾವೆ ಮೆಂಟ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು ಅನೇಕ ಲೇಔಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ಟೆಟುಗಳನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಟ್ಟಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆದಹಾಗೆ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ಬಾಸಿಯಾಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ 35 ಕೋಟಿ 72 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬರ್ಚು ಮಾಡಿ ಕಾವೇರಿ ನೀರನ್ನು ತಂದರೂಕೂಡ ಮುಂದಿನ 1978ನೇ ವರ್ಷ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಅಭಾವ ಟ್ರಾನ್ಸ್ ಫೋರ್ಟ್ ಅಭಾವ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ತರಹ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಎದುರಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೇ ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಮಿತ್ರರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗೆ ಆಕ್ವಾಯಿಂಡ ಸಂಕಷ್ಟ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ದುರುಪಯೋಗವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಗೆ ಸುಮಾರು 12 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಪೊ ರೇಷನ್ ಫ್ಲಿ ಪ್ರೀ ಆಡಿಟ್ ಸಿಸ್ಟಂ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಫೋರ್ಸ್ ಆಡಿಟ್ ಸಿಸ್ಟಂ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನವರು ಎಷ್ಟು Objection and Demand ಗಳನ್ನು ಸಂಪಡಿಸಿ ದ್ದಾರೆ; ವಕೂಲಾದ ಹಣವೆಷ್ಟು? ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಎಂದು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಹಣಕಾಸಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೈಗನ್ನಡಿಯು ಹಾಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

[MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair]

ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನ ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರವಹಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗರಿಕನೂ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತೆ ಇರಬೇಕು: ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಾಗಲಿ—ಎದ್ದು, ಮೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಜನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು “Municipal Bulletin” ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಬುಲೆಟಿನ್ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಈ ವಾಟ್ ಅಂಡ್ ಸಿವಿಲ್‌ನ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಹೆಲ್ಥ್‌ರವರಂತೆ ಈ ಗ್ರೀನ್ ಬೆಲ್ಟ್ ಏನಿದೆ ಅದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ 2 ಮೈಲಿ ದೂರದಾಚೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯವರೂ ಮತ್ತು ನಗರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ನವರೂ ಕೆಟ್ಟು ನಗರದ ಕೊಡುತಾರೊಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ ಇನ್ನು ಈ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದುಗಳನ್ನೇನು ಇದ್ದುತಿದ್ದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಹಾ ಮಹತ್ವದವೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಕಾಣಿಸುವುದುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ “ಕಾಲದ ಆರಿವು” ಎಲ್ಲ ಜನಗೂ ಆಗಬೇಕು, ಯಾರು ಸೋಮಾರಿಗಳಾಗಬಾರದೆಂಬುದೇ ಅದರ ಉದ್ದೇಶ. ಇಂಥ ಕಾಣಿಸುವುದುಗಳನ್ನು ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸರ್ಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಕೆ. ಆರ್. ಸರ್ಕಲ್, ರಸರ್ವ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್, ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್, ಮಿನರ್ವಾ ಸರ್ಕಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಡೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಇದೇ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿ ಮಾಡ ರಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ವರದಿ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸಿರುವಂತೆ ಹಣದ ಅಭಾವವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರತಕ್ಕ ತೊಂದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾದ ಒಂದು ಪ್ಯಾನಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳು ಒಂದು ಸಿಸ್ಟಮ್ಯಾಟಿಕ್‌ನಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಈ ಗ್ರೀನ್ ಬೆಲ್ಟ್‌ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನಗಿರುವುದು ನಡುವುಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೇ ಎನಾ ಅವುಗಳು ಬೆಳೆದಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಸಿಯನ್ನು ನಟ್ಟಿ ಅದು ಮರವಾಗ ಬೇಕಾದರೆ 20—25 ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಗರಗಳ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಇನ್ನು ನಗರಗಳನ್ನು ಯದ್ವಾತದ್ಯ ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಎಂತೆಂಥ ಕಷ್ಟಗಳು ಬರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ, ಜನಸಂಚಾರಕ್ಕೆ, ಎಮ್ಮೆಚ್ಚುಕೆ ಸರಬರಾಯಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕಿರಾ ಕಾರಣ ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಯಾರು ಬೊಂಬಾಯಿ, ಡೆಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಇತ್ಯಾದಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಏಷ್ಯಾ ಅನಾಹುತಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲಾದರೂ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಗೊಳ್ಳಬೇಡವೇ? ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮೊನ್ನೆ ತಾನೆ ಆ ಸಿ.ಐ.ಐ.ಟಿ.ನ ಸೆಮಿನಾರ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬಾರದೆಂದೂ ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಎಕೆಂಪ್ರೀಕರಣ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಾರತಕ್ಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಅಥವಾ ರಸ್ತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ—ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂದಣಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜನರು ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ನಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕದಿರು ಚಿತ್ರ ಇದೆ. ಅದು ಧರ್ಮದ ತಕ್ಕದಿ, ಮಾನವನಿಗೆ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಮರ್ಮ ಈ ಮೂರೂ ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮ—ನೀತಿ ಇರಬೇಕು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗಬೇಕು. ಆ ಒಂದು ಪುತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯ ನಡೆಸುವುದು ಈ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಖಾತೆಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾದ ಪಾಲು ದೊರೆಯದೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನೂ ಮನಗಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಜುಡಿಷಿಯಲ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸೆಕ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ದಿವಸ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೀಗೆ ಈ

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಲು ನಾಯ್ಡು)

ರವಿನ್ಯೂ ಅಪರೇಟ್ ಟ್ರೈಬ್ಯುನಲ್, ಕೋ ಅಪರೇಟಿವ್ ಟ್ರೈಬ್ಯುನಲ್, ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಅಪರೇಟ್ ಟ್ರೈಬ್ಯುನಲ್ ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಹಾಗೆ ಈ ಸರ್ಕಾರ ನೌಕರರಿಗೆ ಅವರ ಇಂಕ್ರಿಮೆಂಟ್, ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ, ಪ್ರಮೋಷನ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾದಾಗ ಅವರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ರಿಕ್ವಿರಿಸ್ತಾ ಕಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಸರ್ವಿಸ್ ಟ್ರೈಬ್ಯುನಲ್ ಎಂದು ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದುದೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ, ಇದರಿಂದ ರಿಟ್ ಕೇಸುಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಜನರು ಜಾಗೃತರಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—By legislation, can we prevent a writ petition in the Supreme Court or the High Court ?

Sri K. R. SRINIVASULU NAIDU.—Individual liberty is there. Let the Government servants get the benefits from the Service Tribunal instead of going to the High Court or the Supreme Court and spend lot of money; time and energy.

ಅದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ವಿನಾಕಾರಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲೊಂದು ವಿಧವಾದ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಗೆ ಇವರಿಗೆ ರಿಟ್ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಅವರ ಅಹವಾಲು ಈ ಟ್ರೈಬ್ಯುನಲ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಪು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೇಜ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೋರ್ಟುಗಳೆಂದು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಬಡ ರೈತರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ವತ್ಸಪೂರಂಥ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ರೈತರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೊದಲನಂತೆ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು ಅವರ ವಸತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಾಲೋನಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಲೇಗಲ್ ಅಡ್ವೈಜರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಡ್ವಕೇಟ್ ಜನರಲ್‌ಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಯೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಾ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 10 ವರ್ಷ ಸರ್ವಿಸಾಗಿರತಕ್ಕವರನ್ನು ಯೋಗ್ಯರಾದವರನ್ನು ವೇರವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ

† ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್ (ಸುರೇಶ್ವರಂ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I am prepared to sit for some more time but the difficulty for giving more time to speak is there is Half an Hour discussion after this today. I have regulated the time according to the list given earlier but subsequently some more names sprang up. It is rather difficult for me to permit the list of hon. members given subsequently. If the time permits, I will help them. The point is to see that every one is helped.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಉತ್ತರವನ್ನು ಸೋಮವಾರ ಕೊಡಬಹುದು.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಸೋಮವಾರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ಕ್ಷಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೇ ? When a query is raised, it is effective on the spur of the moment. We have to finish this today only, other wise, it will upset the further schedule.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಲಾ ಸಚಿವರಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ಕ್ರಿಯೆ ಇದೆಯೇ ಎನಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್.— ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತಿವೆ ಹಾಗೂ ಅವು ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ. ಇದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವೇರಿ ನೀರನ್ನೇ ತಂದರು. ಅದರ ವಿಚಾರ ಅವೇರಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕಾವೇರಿ ನೀರು ಇಂದು ಸಿಟಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ ನೀರು ಬಂದರೆ 24 ಗಂಟೆಯೂ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ವಾಟರ್ ಬೋರ್ಡಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದರ ಇವತ್ತು ನೋಡಿದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ನೀರೇ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲದೆ ನೀರಿನ ದರ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿದೆ. ನೀರಿಗಾಗಿ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಿನ ದರ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈಗ ನೀರಿನ ದರ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ 25 ಸಾವಿರ ಲೀಟರ್ ಲೈಟೆಡ್ ವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ. ಇದುವರೆಗೆ ವಾಟರ್ ಬೋರ್ಡಿನ ವರದಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆ ವರದಿಯ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಆ ವರದಿಯನ್ನು ನಮಗೇಕೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ, ಸೂಪರ್ ಚೀಫ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಗೆ ಇದು ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಅದು ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಇತರ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ.

ಹೊಸದಾಗಿ ಮೇಯರ್ ಬಂದಾಗ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇವೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವು ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ ಕಾರಣ ಇಂದು ಬೇರೆಯವರು ವಲಸೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ, ಇದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾದ ವಿಷಯ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಲು ಇಂದು ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ? ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂದು ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಮೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಖಾದರ್‌ಪುರಿಫ್ ಗಾರ್ಡನ್ ಬಳಿ ಖಾಸಗಿ ಮಾಲೀಕರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 50 ವರ್ಷದಿಂದ ಇರುವ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಇವೆ. ಅವರು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಜಾಗ ಕೊಡಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಂದು ಪ್ಲಾನ್ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಅನಾನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಸರಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತರಬೇ ಇರುವುದರಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಕಡೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವರು, ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾದರೂ ಇದರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾನೂನು ತಂದು ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದು ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತಿತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದರ ಮೂಲಕ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲ ಗುಡಿಸಲು ಇರಬಹುದು, ಅದರೂ ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಬೋರ್ಡ್ ಮಾಡಿದರೆ ಕೇವಲ ಸರಕಾರ ಧನ ಸಹಾಯ ನೀಡುವುದೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಪಶೀಲು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಏಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು. ಬೆಂಗಳೂರು ಸುಂದರವಾದ ನಗರ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಡವರು ಬದುಕುವರು. ಅತೀಕ ಪಿಲ್ಲರ್ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಬಡವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಬಡವರು ವಾಸ ಮಾಡಲು ಸರಿಯಾದ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಿ, ಇದು ಸಮಾಜವಾದಿ ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡುಬರುವುದು, ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಾಮಣ್ಣನವರು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಸೊಳ್ಳೆ ಕಾಟ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೇ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್)

ಇದರ ಅನುಭವವಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಏರ್‌ಕಂಡೀಷನ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಬಹುದು, ಸೊಳ್ಳೆಪರದೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಡುಗೋಡಿ, ಜುನಗರ, ಬಸವನಗುಡಿ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಯ ಕಾಟ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ, ಮಲ್ಟೆಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚು ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಸೊಳ್ಳೆಪರ ಎಂದು ಕೂಡ ಹಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಚ್ ಎ ಎಲ್, ಎನ್ ಬಿ ಇ ಎಫ್ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೆ ನಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಾಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಕಾಟ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಹ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೋ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ, ಕೋರಮಂಗಲದ ಬಳಿ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದವರನ್ನು ಬದರಾಯನಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ವ್ಯಪಭಾವತಿ ವಾಲಿ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೊಳ್ಳೆಕಾಟ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಆಗಾಗ ಹೇಳುವರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೋಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇಂದು ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯತಃ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ಪೆಷಲ್ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಬ್ರೇಡ್ ಅಗುವ ಜಾಗಗಳ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸೊಳ್ಳೆಕಾಟ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಾರ್ ಫುಲಿಂಗ್ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ನಗರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಇಡುವುದು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಇಡಬೇಕಾದ್ದು ನಿಜ. ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಡಬೇಕೆಂದರೆ ನಗರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡುವ ಜನರು ಬೇಕು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ತರೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲವನ್ನು ಹೊರುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದರೆ ಕಸ ಗುಡಿಸುವವರು, ಬೈರೇನ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗುಡಿಸುವವರು ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜನಪಂಚೈ ಮತ್ತು ಎನ್ಟೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಜನ ಬೇಕು ಎಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ. ಯಶವಂತಪುರ, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಮಲ್ಟೆಶ್ವರ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಜನ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಜನ ಕಸ ಗುಡಿಸುವವರಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಈ ಹೊತ್ತು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ನಾಳೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೇಕಾದ ಜನರನ್ನು ರಿಕ್ಲೂಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಲ್ಲ. ರಿಕ್ಲೂಟ್ ಮೆಂಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ವಿಚಾರ, ಆದರೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ರಿಕ್ಲೂಟ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗೊರಗುಂಟೆ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗುಡಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮತ್ತೆಕರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ನಗರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಗುಡಿಸುವವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೂಡಲೇ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಒಂದು ಕಡೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ವಾಟರ್ ಸಪ್ಲೈ ಬೋರ್ಡ್ ಇವೆ. ಇವು ಮೂರಕ್ಕೂ ಕೋ ಆರ್ದಿನೇಷನ್ ಇಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಯಾರ್ಯಾರು ಏನೇನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕೋ ಆರ್ದಿನೇಷನ್ ಇದೆಯೇ ಎಂದರೆ ಅದು ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಮಿಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸೆರಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನೆ. ಆದರೆ ಎಫೆಕ್ಟಿವ್ ಕೋ ಆರ್ದಿನೇಷನ್ ಇರುವರೆಗೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ನಿರ್ದಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾರಾವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಎಫೆಕ್ಟಿವ್ ಕೋ ಆರ್ದಿನೇಷನ್ ಬೇಕು. ನೀರು ಬಂದಿರುವ ಕಡೆ ರಸ್ತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ರಸ್ತೆ ಇರುವ ಕಡೆ ನೀರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹತ್ತಿರ ಸ್ಯಾಟೆರ್ನಲ್ ಟೌನ್ ಪಿಪ್ ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಶನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಪ್ರಕಾಶನೆ

ಗರ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶ ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಾವವರು ತೆರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ವಸೂಲು ಮಾಡುವವರಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ನವರು ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ನಂತರ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನವರು ತಮಗೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡ ಬೇಕೆಂದರು. ಇಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ. ಇದು ರಾಜಾಜಿನಗರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಾರೇ ಮಲವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮಲವನ್ನು ಹೊರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೀರ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ ಹಾಕಿ ಸಾಕಾಯಿತು, ರೆಗ್ಯುಲರೈಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ಎಂದು ಅವರು ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವೇ ರೀತಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ರೆವೆನ್ಯೂ ಸ್ಟೇಷನ್ ದಾರರ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ ನವರ ಕಾಲವಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಮ್ಮಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೂ ಆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿದಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಜಾಗವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿರುವವರಿಗೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಯಾರಿಗೋ ಸ್ಟೇಷನ್ ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಡೀರ್ಟ್ ಮನ್ ಅವರು ವರ್ಗವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 800 ಸ್ಟೇಷನ್ ಗಳನ್ನು ಯಾರು ಯಾರಿಗೋ ಬೇಕೋ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಂಚಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವರ್ತಮಾನ ಬಂದಿದೆ. ಅವರ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ? ಅವರು ಹೇಗೆ ಹಂಚಿದರು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಲಂಚಕ್ಕೋರತನ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟ ಬೆಂಗಳೂರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮತ್ತು ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ತಾಂಡವಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮೇಯರ್, ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಿಂತಾಗ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿದ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಪೋಟು ಹಾಕಿದಂತೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮೊನ್ನೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ನಿಂದ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಾಗ 1500 ರೂಪಾಯಿ 200 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪೋಟು ಹಾಕುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆ. ಆದಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದು ಎಲ್ಲರವರಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೋಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣಕಾಸು, ಕೇಶಾಕಶಿ, ಇವೆಲ್ಲ ನಡೆದು ಅವಿಲ್ಲ ಪಕ್ಷದವರು ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಬೇರೆಯವರು ಬಂದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾದರೆ ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸಂತೋಷ ಅಥವಾ ಅಸಂತೋಷ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಜಗಳ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ನಗರಾದಳಿತ ಸಾಕಷ್ಟು ಕುಸಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಥವಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ರೀತಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಗರ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ? ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆ ಇರುವುದನ್ನು ಲಂಚ ರಾಜವತ್ತೆ ಇರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು, ನಾಗರಿಕರ ತತ್ವವನ್ನು ಯಿಂದ ಇವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

6-00 P.M.

ಮೋಟಾರ್ ವಹಿಕರ್ಸ್ ಆಕ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬರಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬರಬೇಕೋ ಅದು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಸಲ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನೇ ಈಗಲೂ ಹೇಳುವುದು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ನಾಮಿನೇಷನ್ ಮಾಡುವಾಗ ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಯಾರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ತಪವಿರುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಸ್ಟೇಷನ್ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಅಂಥವರನ್ನು ನಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಿದರೆ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡ್ ಹೇಗೆ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ? ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಸಲ ಪುನರ್ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಏನೇನು ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದರೆ, ಮೊದಲು ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಎಷ್ಟಿತ್ತು, ಇಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾದ ಮೇಲೆ ಆಸ್ತಿ ಎಷ್ಟಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಸ್ಟೇಷನ್ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ರೆಕಾರ್ಡ್ ವರನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಥಂಥ ಜನರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡುವಾಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಿದರೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ನಗರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿರಾಜ್ಯ ಇರುವವರನ್ನು ನಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಬೇಕು. ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ನಾಮಿನೇಟ್

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣನ್)

ಮಾಡಬಾರದು. ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನಿಂದ ಕೆಲವು ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಸ್ಕೆಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ವರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಜನರು ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಪಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಸಬರ್ಬ್ ಮಾಡಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಡಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಮನೆಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನೂ ಹೇಳುವಂಥ ವಿಚಾರಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದರೂ ಕೂಡಿ, ಕಾರಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ, ವಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎಂ. ವೆಂಕಟಲಿಂಗಯ್ಯ (ಕೃಷ್ಣರಾಜ). - ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ದಿವಸ ಸಚಿವರು ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದವರು ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ನಮಗೆ ಆಯಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ರಿಪೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಂದು ನಮಗೆ ಈ ಇಲಾಖೆಗಳ ರಿಪೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ವರದಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲೂ ಇಂತಹ ರಿಪೋರ್ಟು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಸರಕಾರ ಆಯಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ರಿಪೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮರಿಗೆ ಮುಚಿತವಾಗಿಯೇ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಲುಪುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಇಲಾಖೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸ್ನಾಹಕಗಳೂ ಸಂಬಳ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವರು ಡಿಮಾಂಡು ಮಾಡಿ ಬಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಸೀಫರು ಹಾಗೂ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಡಿಮಾಂಡು ಮಾಡಿ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಈಗ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸಾರವಾಗಿ ಇವರ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಸೀಫರುಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಇತರ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ನಗರಾಡಳಿತದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಾಗ ಮೈಸೂರು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಬಗ್ಗೆ ನಾರಾಯ್ಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಟರ್ಮ್ ಮುಗಿದು ನುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದರೂ ಇದುವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಇವರನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಮಾಡಲು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ಅಡ್ಡಪಡಿ ಮಾಡಿ ತರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಇನ್ನೂ ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದು ಪಾಸು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸರಕಾರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೇ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಇವರಿಂದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಾದರೂ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆ? ಜನತಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇದನ್ನು ಸರಕಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಿರುವ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಎಂದು ಏನಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಸರಕಾರದ ಮೆಟ್ಟಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸರಕಾರದ ಔರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಡಿಲಿಮಿಟೇಷನ್ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಬೇಕೆಂದರು ಸಚಿವರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದೂ ಮುಗಿದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ಕಾನೂನನ್ನು ತಂದು ಇದೇ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪಾಸು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ಚುನಾವಣೆಯಾಗುವಂತೆ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ

ಳನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸರಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸರಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಸಾರಿ ಇವರ ಟರ್ಮನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದು ಸರಿ ಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಮ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಶುಕೆಯೂ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯಮಾಡುವುದು ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪೆನ್ ನೆಡೆಸಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಹಳ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈಗಿರುವ ವಾಟರ್ ವರ್ಕ್‌ನಿಂದ ನೀರು ಸರಿಯಾಗಿ ಜನಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಟ್ರಸ್ಟು ಬೋರ್ಡಿನದು ಹಾಗೂ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳವರದು ಇಬ್ಬರೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ನೀರು ಸಿಗುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಟ್ರಸ್ಟು ಬೋರ್ಡಿನವರು ಹಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೇ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರೂ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. III ಸ್ಟೇಜಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಟರ್ ಸ್ಕೀಂ ಸರಕಾರದ ಮಂಜೂರಾಗಿದೆ ತಡವಾಗಲು ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಲಹೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಕಾರದವರು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಬರಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಮಂಜೂರಾತಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಬೇಗನೆ ನೀರು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೋರ್ವೆರ್ಸ್ ಮೂಲಕ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಎಂದು ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಅದರಂತೆ ಬೋರ್ವೆರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ತೋಡಿದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪಂಪು ಹಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ಬೇಗನೆ ಪಂಪು ಸೆಟ್‌ಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಇದರ ಮೂಲಕವಾದರೂ ನೀರು ಬೇಗನೆ ಸಿಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಬೋರ್ವೆರ್ಸ್ ಹಾಕಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನೇ ದಿನೇ ಕೆಡುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಕಡೆಂತ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಂದು ಸಾರಿ ಮನೆ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಜನರು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರು ಜಾರಿ ಮಾಡುವ ಡಿಮ್ಯಾಂಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಕಂದಾಯ ಹಾಕಿದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಅಪೀಲುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಿರುವ ಕಮಿಷನರೇ ಅವರ ಕೆಲಸದ ಜೊತೆಗೆ ಇದರ ಅಪೀಲುಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಇಂತಹ ಅಪೀಲುಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಬ್ಬರು ಕಮಿಷನರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರೆ ಇದರಿಂದ ಜನರ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬರು ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅಪೀಲುಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಟ್ರಸ್ಟು ಬೋರ್ಡು ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ವಿರೇವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಲೇ ಔಟ್ ಮಾಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಲೇ ಔಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಟ್ರಸ್ಟು ಬೋರ್ಡಿನವರು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಈಗಿನೋ ರೋ ಇನ್‌ಕಂ ಸ್ಕೀಂ, ಮಿಡಲ್ ಇನ್‌ಕಂ ಸ್ಕೀಂ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಡ ಕೂಲಿಗಾರ ಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತವಾದ ಸ್ವೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಲಹೆ ಮಾಡುವುದು ಇಂತಹ ಬಡ ಕೂಲಿಗಾರರುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಇವರದೇ ಬೇರೆ ಲೇ ಔಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಷೆಡ್ಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಸುಲಭ ಬಾಡಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಖರೀದಿ ಹಣ ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಸುಲಭ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಬಡ ಕೂಲಿಗಾರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಇಂತಹ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರಕಾರ ತರಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವುದು ಯಾರು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಇದೆ, ಆದರೆ, ಸ್ವೆಚ್ಚಿಗೆ 100

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ವೆಂಕಟಲಿಂಗಯ್ಯ)

ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಡುಬಡವರಿಗೆ ಬೇರೇ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಲೇ ಔಟ್ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಅವರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಂಥ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಕೋಣಂದೂರು ಲಿಂಗಪ್ಪ (ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲರತಕ್ಕ ಬಡವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲರತಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮೋಜೆರ್ ಕೋರ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಸ್ಟೇಜಿಟರು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಿಂದ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಕೊಪ್ಪಾಡಲ್ಲಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಮೂವಿಂಗ್ ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಫೀಸು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವಿಂಗ್ ಕೋರ್ಟ್‌ನನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿತರಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ತಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಮೊಕ್ಕದಮೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದೆ ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಯಾವುದೋ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹಳೆಯ ನಮೂನೆಯಲ್ಲೇ ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಮೊಕ್ಕದಮೆಗಳು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವತ್ತು ನಾವು ಯಾವ ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಗಂಭೀರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆ ಆಗುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯಕ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಾಗೆಯೇ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರುಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಲಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ನಗರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಂಡನೆ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಈ ಎರಡು ಡಿಮಾಂಡುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ, ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ ನಗರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರವು ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರದಂತೆ, ಇಲ್ಲೂ ಅಪಾಯದ ಒಂದು ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿತರಣೆಯ ಶಾಂತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕೆಡಿಸತಕ್ಕಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ, ನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಗರೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಹೊಸತನ ಬಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಹಾಗೆ, ನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನತಾ ವಸತಿ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ನಿವೇಶನ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ನಿವೇಶನ ಹಂಚುವ ಯೋಜನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ ನರಸು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ಏನಿದೆ ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅವ್ಯವಹಾರ ನಡೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇರತಕ್ಕವರಿಗೆ ದಿವೇಶನ ಹಂಚುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಲಗಾತಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ 8 ಜನ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕುಟುಂಬದ 6

ಜನರು ಸ್ವೈಯಂಚಾಲಿತ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಗರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಕನ್‌ವರ್ಷನ್ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅಪಾರವಾಗಿ ಬೆರೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಊರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೂಡಬದರಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅನೇಕರು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವರು ಜಾತಿಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬದರಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೀರತಕ್ಕವರು ನಡೆಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವೈಯಂಚಾಲಿತವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರೆ, ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಇಲ್ಲದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಸ್ವೈಯಂಚಾಲಿತ ದೊರಕದ ಪಟ್ಟಣದವರು ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳು ಅಷ್ಟೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ಜನರಿಗೆ ದೊರಕತಕ್ಕಂಥ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ತಾವುಗಳು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕೆಲವು ಶ್ರೀಮಂತರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜನರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸವಲತ್ತನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬೊಜ್ಜನ್ನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಬೇಕು.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಹಮದ್ ಬಿನ್ ತೊಗಲಕನ ಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡಗಳ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಯ ಕಟ್ಟಡ ಎರಡು ಊರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಧಾರವಾಡ ನಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಎರಡು ಊರಿನವರಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಮಾಜವಾದಿ ಸರಕಾರದವರು ಮಹಮದ್ ಬಿನ್ ತೊಗಲಕನ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿರುವುದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ, ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಈ ಎರಡು ನಗರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಶ್ರೀ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ಒಬ್ಬ ಹರಿಜನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಮೇಲೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಸ್ವಾಮಿ, ನಗರಾಡಳಿತ ಸಚಿವರು ಏನು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿ, ಈ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜನರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ತ್ರಿಶಂಕು ಸ್ವರ್ಗದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

Sri B. B. SAYANAK (Belgaum).—Mr. Deputy Speaker Sir, I rise to oppose the demand Nos. 3 and 31 tabled by the Hon. Minister for Law and Municipal Administration.

Regarding the Administration of justice, Judiciary must be fair, fearless and independent. The judges must be fair, fearless and independent. But according to me, the present judges are under the thumb of the Police; they are the tools of the police. I am obliged to say this because when I was arrested on 3rd December 1973 at about 5 P.M. and at 1 A.M. I was taken to the judicial Magistrate's residence. Being an Advocate I know that within 24 hours of arrest, the accused must be produced before a Magistrate. But what was the propriety to take me at the midnight to the Judicial Magistrate's house? It is because the Police wanted to harass me. I asked the Judicial Magistrate about the reason behind this and why he had allowed the Police Officer to come to his House at that late hour? He informed me that he wants to respect the Police.

(SRI B. B. SAYANAK)

There is a Sub-Divisional Magistrate in Belgaum where a case against me under Section 107 Cr. P.C. is pending. I have engaged an Advocate. He had agreed my case for two hours. The Sub-Divisional Magistrate must remember that I am a M.L.A., My colleague—Sri Baburao Thakur is an Editor. He is 75 years old. Though the chairs were vacant in the court he was not offered a chair. This was the attitude of the Sub-Divisional Magistrate towards me. I had received a Telegram from Bombay asking me to reach Bombay early. I had handed over the Telegram to my Advocate. My Advocate had given an application for exemption of my presence in the Court. But the Sub-Divisional Magistrate has said that 'Sayanak' has absconded. This is not correct on the part of the Sub-Divisional Magistrate to have said so. When My Advocate had appeared in the Court pleading for exemption of my presence, yet the Sub-Divisional Magistrate passed an order to give Rs. 30,000 bond and a surety of like amount. This sort of punishment has been meted out to me. In no other State in India such a bond and surety has ever been demanded. This sort of thing is happening in this State in the judiciary.

6-30 P.M.,

Regarding the Municipal Administration, in Belgaum the term of the Municipality has been extended twice. Though the Commissioner had published the calendar of events but he had not published the list of voters. The Voters list was not kept in the office of the Returning Officer. In the absence of a voters' list, there was no need to publish the calendar of events. One of the Voter got a stay order from the High Court on account of this voter list. This is a sort of a drama which had been played by the Municipal Administration Minister because he does not want to hold election to Belgaum Municipality.

Elections have not been held to the Nippani Municipality since 1965. Though nine years have elapsed no elections have been held so far. This being so, I want to ask the Government, why they are having local self Governments? The Britisher had introduced the institutions of local self Government. Our Government, though preaching decentralisation of powers, they are blocking the holding of elections to the Municipalities. This evidently shows that they are not true democrats; they want to have all the powers in their hands. If they were real democrats, they would have held Elections to the Belgaum and Nippani Municipalities. If they hold elections to the Belgaum and Nippani Municipalities, we will show our strength.

The Municipal Administrator is occupying the Guest House of Municipality not only for his use but also for the use of his office. I request the Government to direct the Administrator to vacate the Guest House; otherwise, the people would vacate him and his office.

There is a water supply scheme for the Belgaum Municipality. The people of Belgaum are not getting sufficient water for their use. It is

said that about 40 percent of water is being supplied to the Aluminium Factory. When there is scarcity of water for the people. There was no need to supply water to the factory. The Industrial Estate has no water supply for the last ten years.

Sri Krishnan said a little while ago that Sri Basavalingappa has done justice to the scavengers by stopping the carrying of night soil on the heads. Though orders have been passed long ago prohibiting the carrying of night soil on heads, yet the practice has not been discontinued. The underground Drainage scheme is not yet completed. The Government has not acquired about 35 acres of land meant for the sewage water.

There is another thing. There is that Town Planning Authority working for more than ten years, but what is the use of the Town Planning Authority? The rich people are constructing houses on the roads. They are not taking cognizance of it also. I request the Government to please abolish this Town Planning Authority from Belgaum. Not only in Belgaum but everywhere, this Town Planning Authority should be abolished immediately.

With these words, I thank the Chair for giving me an opportunity to speak a few words and conclude my speech.

† ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ (ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ). - ನಾನು ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸೋಮವಾರ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಯರ್ಸ್ ಬಹಳ ಇದೆ. ಖಾಸಗಿ ನದಸ್ಯರುಳ್ಳಂಥ ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಯರ್ಸ್ ವಸೂಲುವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅಡ್ವಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ಹಾಕುವ ಮುಖೇನ ಅವರು ಚುರುಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರಿಯರ್ಸ್ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಡಿಸಿನ್ಸ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಡ್ವಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅರಿಯರ್ಸ್ ವಸೂಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯ, ಅಡ್ವಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ಟಾಯ್ ಏನಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ರೀತಿ, ಆಕ್ಟಾಯ್ ಕರೆಕ್ಷನ್ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ವಿನಿಯೋಗ ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ, ಆಕ್ಟಾಯ್ ಕರೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡುವ ಜಾಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿಧಾನಸೌಧದ ಬಾಡದವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಡ್ವಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಕ್ಟಾಯ್ ಕರೆಕ್ಷನ್ ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಳಿದಿದೆಯೇ ಎಂದು ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಿ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ, ಎಲ್ಲಾ ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಮಾಡದೇ ಇರತಕ್ಕ ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತೀರಿ? ಈ ಮೂರು ಐಟಂಗಳಿಗೆ ಸೋಮವಾರ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಿ.

Half an Hour Discussion Arising out of replies to Starred Question

No. 249 (On 12-3-1974)

re : mal-practice by licensed rice dealers in S. K. District

MR. DEPUTY SPEAKER.—We shall take up the next item. Half an hour discussion on matters arising out of answers given to starred question on 12-3-1974 regarding malpractice by licensed rice dealers in South Kanara District.